UNIONIN YLEISEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

17 päivänä toukokuuta 2011 *

Asiassa T-343/08,

Arkema France, kotipaikka Colombes (Ranska), edustajinaan aluksi asianajajat A. Winckler, S. Sorinas ja H. Kanellopoulos, sittemmin Sorinas, E. Jégou ja M. Sabeva,

kantajana,

vastaan

Euroopan komissio, asiamiehinään X. Lewis, É. Gippini Fournier ja R. Sauer,

vastaajana,

joka koskee ensisijaisesti [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/38.695 – natriumkloraatti) 11.6.2008 tehdyn komission päätöksen K(2008) 2626 lopullinen kumoamista siltä osin kuin se koskee Arkema Francea ja toissijaisesti tälle yhtiölle kyseisellä päätöksellä määrättyjen sakkojen kumoamista tai alentamista,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Pelikánová sekä tuomarit K. Jürimäe (esittelevä tuomari) ja S. Soldevila Fragoso,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Kristensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 2.6.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian tausta

1 Euroopan komissio on [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/38.695 – Natriumkloraatti) 11.6.2008 tekemässään päätöksessä K(2008) 2626 lopullinen (jäljempänä riidanalainen päätös) määrännyt seuraamuksia muiden yritysten ohella kantajalle eli Arkema Francelle (aiemmin Atochem SA, sitten Elf Atochem SA sekä edelleen Atofina SA ja Arkema SA) ja vuoteen 2006 saakka sen emoyhtiönä toimineelle Elf Aquitaine SA:lle, koska ne osallistuivat Euroopan talousalueen (ETA) natriumkloraattimarkkinoita koskeviin sopimuksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin ajanjaksolla, joka oli kantajan ja Elf Aquitainen tapauksessa 11.5.1995–9.2.2000 (riidanalaisen päätöksen 12–15 perustelukappale ja 1 artikla).

2 Natriumkloraatti on voimakas hapetin, jota valmistetaan natriumkloridin vesiliuoksesta elektrolyysin avulla kloraattikennossa. Natriumkloraattia voidaan valmistaa joko kiteisessä muodossa tai liuoksena. Sitä käytetään eniten klooridioksidin valmistuksessa; klooridioksidia puolestaan käytetään sellun valkaisuun paperi- ja selluteollisuudessa. Muita, huomattavasti vähäisempiä käyttötarkoituksia ovat juomaveden puhdistus, tekstiilien valkaisu, rikkakasvien torjunta-aineet ja uraanin jalostus (riidanalaisen päätöksen toinen perustelukappale).

3 Tärkeimpiä kilpailijoita ETA:n natriumkloraattimarkkinoilla olivat vuonna 1999 seuraavat yritykset: EKA Chemicals AB (jäljempänä EKA), jonka osakepääoma kuului kokonaan Akzo Nobel -konsernille ja jonka osuus natriumkloraattimarkkinoista oli 49 prosenttia, Finnish Chemicals Oy, jonka osakepääoma kuului välillisesti ja kokonaan Erikem Luxembourg SA:lle (jäljempänä ELSA) ja jonka osuus natriumkloraattimarkkinoista oli 30 prosenttia, kantaja, jonka osakepääomasta 97,55 prosenttia kuului Elf Aquitainelle vuosina 1992–2000 ja jonka osuus natriumkloraattimarkkinoista oli 9 prosenttia, Aragonesas Industrias y Energia SAU (jäljempänä Aragonesas), jonka osakepääoma kuului kokonaan tai suurimmaksi osaksi suoraan tai välillisesti Uralita SA:lle ja jolla oli Solvay SA/NV:n tavoin 5 prosentin osuus natriumkloraattimarkkinoista; muiden valmistajien osuus näistä markkinoista oli yhteensä 2 prosenttia (riidanalaisen päätöksen 13, 14, 25–30, 42 ja 46 perustelukappale).

4 EKA jätti 28.3.2003 sakoista vapauttamisesta ja sakkojen lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa 19.2.2002 annetun komission tiedonannon (EYVL C 45, s. 3; jäljempänä vuoden 2002 yhteistyötiedonanto) perusteella komissiolle kartellia natriumkloraattimarkkinoilla (jäljempänä kartelli) koskevan hakemuksen sakoista vapauttamiseksi. EKA esitti hakemuksensa tueksi asiakirjatodisteita ja suullisen lausunnon (riidanalaisen päätöksen 54 ja 55 perustelukappale).

5 Komissio myönsi 30.9.2003 tekemällään päätöksellä EKA:lle ehdollisen vapautuksen sakoista vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 15 kohdan mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 55 perustelukappale).

6 Komissio lähetti 10.9.2004 Finnish Chemicalsille, kantajalle ja Aragonesasille tietopyynnöt [EY] 81 ja [EY] 82 artiklassa vahvistettujen kilpailusääntöjen täytäntöönpanosta 16.12.2002 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 18 artiklan 2 kohdan mukaisesti (EYVL 2003, L 1, s. 1) (riidanalaisen päätöksen 56 perustelukappale).

7 Kantaja esitti edellä 6 kohdassa mainittuun komission tietopyyntöön 18.10.2004 antamassaan vastauksessa vuoden 2002 yhteistyötiedonantoon perustuvan hakemuksen (riidanalaisen päätöksen 57 perustelukappale).

8 Finnish Chemicals jätti 29.10.2004 komissiolle vuoden 2002 yhteistyötiedonantoon perustuvan hakemuksen ja antoi sille suullisesti konserniin liittyviä tietoja. Finnish Chemicals vahvisti tämän hakemuksen 2.11.2004 päivätyssä kirjeessään ja toimitti samanaikaisesti asiakirjatodisteita, jotka koskivat sen osallistumista kyseessä olevaan rikkomiseen (riidanalaisen päätöksen 58 perustelukappale).

9 Komissio esitti 4.11.2004–11.4.2008 asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan 2 kohdan mukaisia tietopyyntöjä muun muassa kantajalle, Elf Aquitainelle, Aragonesasille, EKA:lle ja Finnish Chemicalsille. Se myös tapasi kahden viimeksi mainitun yrityksen edustajia (riidanalaisen päätöksen 59–65 perustelukappale).

10 Komissio ilmoitti 11.7.2007 päivätyssä kirjeessään kantajalle aikovansa hylätä sen vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella tekemän hakemuksen (riidanalaisen päätöksen 563 perustelukappale).

11 Samana päivänä päivätyssä kirjeessään komissio ilmoitti myös Finnish Chemicalsille aikovansa myöntää sille 30–50 prosentin alennuksen sille määrätystä sakosta vuoden 2002 yhteistyötiedonannon mukaisesti (riidanalaisen päätöksen 583 perustelukappale).

12 Komissio antoi 27.7.2007 väitetiedoksiannon, joka oli kantajan lisäksi osoitettu EKA:lle, Akzo Nobel NV:lle, Finnish Chemicalsille, ELSA:lle, Elf Aquitainelle, Aragonesasille ja Uralitalle. Ne vastasivat siihen asetetussa määräajassa (riidanalaisen päätöksen 66 ja 67 perustelukappale).

13 Muun muassa kantaja ja Elf Aquitaine käyttivät 20.11.2007 oikeuttaan kuulemismenettelystä vastaavan neuvonantajan toimittamaan suulliseen kuulemiseen (riidanalaisen päätöksen 68 perustelukappale).

14 Komissio teki 11.6.2008 riidanalaisen päätöksen, joka annettiin kantajalle tiedoksi kaksi päivää myöhemmin.

15 Riidanalaisessa päätöksessä komissio toteaa pääasiallisesti, että kantaja, EKA, Finnish Chemicals ja Aragonesas loivat natriumkloraattimarkkinoiden vakiinnuttamisstrategian lopullisena tavoitteenaan jakaa natriumkloraatin myyntimäärät keskenään, koordinoida asiakkaiden suuntaan harjoitettavaa hinnoittelupolitiikkaa ja siten maksimoida voittonsa. Komission mukaan kartellin toiminta perustui kilpailijoiden väliseen tiiviiseen yhteydenpitoon kahden- tai monenvälisissä kokouksissa ja puhelinkeskusteluissa muttei noudattanut ennalta määrättyä kaavaa. Komission mukaan

kartellijärjestelyt toteutettiin EKA:n ja Finnish Chemicalsin osalta 21.9.1994 alkaen, kantajan osalta 17.5.1995 alkaen, Aragonesasin osalta 16.12.1996 alkaen ja ELSA:n osalta 13.2.1997 alkaen. Nämä järjestelyt kestivät komission mukaan 9.2.2000 saakka ainakin kantajan, EKA:n, Finnish Chemicalsin ja Aragonesasin osalta (riidanalaisen päätöksen 69–71 perustelukappale).

16 Komissio toteaa erityisesti kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä kantajan toiminnasta, että riidanalaisessa päätöksessä esitetyt tosiseikat osoittavat kantajan osallistuneen suoraan kyseisiin kilpailunvastaisiin toimiin. Komissio toteaa myös, että Elf Aquitaine omisti koko rikkomisen ajan yli 97 prosenttia kantajan osakepääomasta. Tästä syystä komission mukaan voidaan perustellusti uskoa, että kantajan oli noudatettava emoyhtiönsä määrittelemää toimintalinjaa ja että se ei siis voinut toimia itsenäisesti. Näin ollen komissio päättelee, että Elf Aquitainella voidaan olettaa olleen ratkaiseva vaikutusvalta kantajaan, minkä komission luettelemat lisäseikat vahvistavat (riidanalaisen päätöksen 384 ja 386 perustelukappale).

17 Komissio on käyttänyt erityisesti kantajalle ja Elf Aquitainelle määrätyn sakon määrän laskentaperusteena asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 kohdan a alakohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annettuja suuntaviivoja (EUVL 2006, C 210, s. 2; jäljempänä suuntaviivat) (riidanalaisen päätöksen 498 perustelukappale).

18 Aluksi komissio toteaa, että kantajalle määrätyn sakon perusmäärän laskemiseksi on otettava huomioon määrä, joka vastaa 19:ää prosenttia niiden tuotteiden myynnin arvosta, joihin kartelli on vaikuttanut. Koska kantaja on osallistunut rikkomiseen vähintään neljän vuoden ja kahdeksan kuukauden ajan, komissio katsoo yhtäältä, että tämä määrä on kerrottava viidellä rikkomisen keston huomioon ottamiseksi. Jotta kyseisiä yrityksiä ja erityisesti kantajaa estettäisiin osallistumasta horisontaalisiin hintasopimuksiin, komissio pitää toisaalta välttämättömänä lisätä sakon määrää summalla,

joka vastaa 19:ää prosenttia edellä mainitun myynnin arvosta. Komissio katsoo tämän perusteella, että kantajalle ja Elf Aquitainelle on määrättävä yhteisvastuullisesti 22 700 000 euron sakko (riidanalaisen päätöksen 510 ja 521–523 perustelukappale).

19 Sakon perusmäärään tehtävien mukautusten yhteydessä komissio toteaa lisäksi raskauttavien seikkojen perusteella, että se on riidanalaisen päätöksen tekopäivänä jo määrännyt kantajalle seuraamuksia kolmessa päätöksessä, joissa viimeksi mainitun katsottiin olevan vastuussa kartellitoiminnasta. Komission mukaan nämä päätökset ovat [EY 81] artiklan mukaisesta menettelystä (IV/30.907 – peroksituotteet) 23.11.1984 tehty komission päätös 85/74/ETY (EYVL 1985, L 35, s. 1; jäljempänä peroksituotteita koskeva päätös), [EY 81] artiklan mukaisesta menettelystä (IV/31.149 – Polypropeeni) 23.4.1986 tehty päätös 86/398/ETY (EYVL L 230, s. 1; jäljempänä polypropeenia koskeva päätös) ja [EY 81] artiklan mukaisesta menettelystä (IV/31.865 – PVC) 27.7.1994 tehty päätös 94/599/EY (EYVL L 239, s. 14; jäljempänä PVC:tä koskeva päätös). Yhtäältä komissio katsoo pääasiallisesti, että kantajalle määrätyn sakon perusmäärää on perusteltua korottaa 90 prosentilla rikkomisen uusimisen vuoksi. Toisaalta komissio ei tuo esiin kantajan eikä Elf Aquitainen hyväksi mitään lieventäviä seikkoja, jotka oikeuttaisivat sakkojen määrän alentamisen. Komissio katsoo erityisesti, että kun kaikki asian tosiseikat otetaan huomioon, ”mikään poikkeuksellinen seikka” ei oikeuta myöntämään kantajalle sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan (riidanalaisen päätöksen 525, 526, 538 ja 544 perustelukappale).

20 Komissio toteaa vielä pääasiallisesti, että jotta varmistettaisiin sakkojen riittävä ehkäisevä vaikutus – ja kun otetaan huomioon, että Elf Aquitainen muiden kuin rikkomiseen liittyvien tuotteiden myynnistä saama liikevaihto on erityisen merkittävä ja ylittää absoluuttisesti mitattuna selvästi muiden kyseessä olevien yritysten

liikevaihdon –, Elf Aquitainelle määrätyn sakon perusmäärää on korotettava 70 prosentilla (riidanalaisen päätöksen 545, 548 ja 559 perustelukappale).

21 Lisäksi komissio toteaa, että kantajalle ja erityisesti Elf Aquitainelle määrättävät sakot ovat alle 10 prosenttia kummankin yrityksen vuoden 2007 kokonaisliikevaihdosta ja että sakot, joita niille voitiin määrätä ennen vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamista, ovat yhtäältä kantajan osalta 43 130 000 euroa ja toisaalta Elf Aquitainen osalta 38 590 000 euroa (riidanalaisen päätöksen 551 ja 552 perustelukappale).

22 Komissio katsoo vielä, ettei kantajan sakkoja pidä alentaa vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella, koska kantajan komissiolle toimittamilla tiedoilla ei ollut tiedonannon 21 kohdassa tarkoitettua merkittävää lisäarvoa. Sitä vastoin komissio katsoo, että Finnish Chemicals on toimittanut sille todisteita, joilla on tiedonannon 21 kohdassa tarkoitettua merkittävää lisäarvoa. Näin ollen komissio myöntää sille 50 prosentin alennuksen sakosta, joka sille muussa tapauksessa olisi määrätty (riidanalaisen päätöksen 580, 588 ja 591 perustelukappale).

23 Riidanalaisen päätöksen päätösosan 1 ja 2 artiklassa todetaan seuraavaa:

”1 artikla

Seuraavat yritykset ovat rikkoneet EY 81 artiklaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklaa osallistumalla esitettyinä ajankohtina sopimusten ja yhdenmukaistettujen menettelytapojen kokonaisuuteen tarkoituksenaan jakaa myyntimäärät, sopia hinnoista, vaihtaa

arkaluonteisia kaupallisia tietoja hinnoista ja myyntimääristä sekä valvoa kilpailunvastaisten järjestelyjen toteuttamista natriumkloraatin ETA-markkinoilla:

a) [EKA], 21.9.1994–9.2.2000;

b) Akzo Nobel – –, 21.9.1994–9.2.2000;

c) Finnish Chemicals – –, 21.9.1994–9.2.2000;

d) [ELSA], 13.2.1997–9.2.2000;

e) [kantaja], 17.5.1995–9.2.2000;

f) Elf Aquitaine – –, 17.5.1995–9.2.2000;

g) Aragonesas – –, 16.12.1996–9.2.2000;

h) Uralita – –, 16.12.1996–9.2.2000.

2 artikla

Päätöksen 1 artiklassa tarkoitetuista rikkomisista määrätään seuraavat sakot:

a) EKA – – ja Akzo Nobel – –, yhteisvastuullisesti: 0 EUR;

b) Finnish Chemicals – –: 10 150 000 EUR, josta yhteisvastuullisesti ELSA:n kanssa (joka on selvitystilassa): 50 900 EUR;

c) [kantaja] ja Elf Aquitaine – –, yhteisvastuullisesti: 22 700 000 EUR;

d) [kantaja]: 20 430 000 EUR;

e) Elf Aquitaine – –: 15 890 000 EUR;

f) Aragonesas – – ja Uralita – – yhteisvastuullisesti: 9 900 000 EUR.

– –”

24 Riidanalaisen päätöksen päätösosan 3 artiklassa komissio määrää päätöksen 1 artiklassa tarkoitettuja yrityksiä yhtäältä lopettamaan kyseessä olevan rikkomisen, jos sitä ei ole vielä lopetettu, ja toisaalta pidättäytymään vastedes harjoittamasta päätöksen 1 artiklassa kuvatun kaltaista toimintaa ja toteuttamasta toimenpiteitä, joilla on samanlaisia tai vastaavia tavoitteita tai vaikutuksia.

25 Riidanalaisen päätöksen päätösosan 4 artiklassa luetellaan yritykset, joille päätös on osoitettu; nämä ovat samat kuin päätöksen 1 artiklassa tarkoitetut yritykset.

Menettely ja asianosaisten vaatimukset

26 Kantaja nosti nyt käsiteltävän kanteen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 19.8.2008 toimittamallaan kannekirjelmällä.

27 Unionin yleinen tuomioistuin (toinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn. Unionin yleinen tuomioistuin esitti myös komissiolle tiettyjä kysymyksiä ja pyysi sitä toimittamaan tiettyjä asiakirjoja. Komissio vastasi kysymyksiin asetetussa määräajassa mutta kieltäytyi toimittamasta jäljennöstä EKA:n suullisesta hakemuksesta sakoista vapauttamiseksi.

28 Asianosaisten lausumat ja vastaukset unionin yleisen tuomioistuimen suullisiin kysymyksiin kuultiin 2.6.2010 pidetyssä istunnossa.

29 Unionin yleinen tuomioistuin yhtäältä määräsi asiassa T-343/08, Arkema France vastaan komissio, 11.6.2010 antamallaan määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) komissiota toimittamaan jäljennöksen EKA:n suullisesta hakemuksesta sakoista vapauttamiseksi ja toisaalta antoi kantajan asianajajille luvan tutustua kyseiseen asiakirjaan unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamossa. Komissio toimitti asiakirjan asetetussa määräajassa, ja kantajan asianajajat tutustuivat siihen unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamossa. Kantaja sen sijaan ei vastannut asetetussa määräajassa unionin yleisen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, jossa siltä tiedusteltiin, vastasiko kyseinen asiakirja sitä asiakirjaa, johon se oli saanut tutustua komission hallinnollisessa menettelyssä.

30 Suullinen käsittely päätettiin 27.7.2010.

31 Kantaja vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– ensisijaisesti kumoaa EY 230 artiklan nojalla riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee kantajaa

– toissijaisesti kumoaa riidanalaisella päätöksellä sille asetetut sakot tai alentaa niitä EY 229 artiklan nojalla

– velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

32 Komissio vaatii, että unionin yleinen tuomioistuin

– hylkää kanteen

– velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Oikeudellinen arviointi

A *Ensisijaiset vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista*

33 Kantaja esittää riidanalaista päätöstä sen itsensä osalta koskevan kumoamisvaatimuksensa tueksi neljä kanneperustetta. Ensimmäinen peruste koskee oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, jotka liittyvät siihen, että Elf Aquitaine joutui vastuuseen kantajan kilpailusääntöjen rikkomista merkinneestä toiminnasta. Toinen peruste koskee oikeudellisia virheitä, jotka liittyvät kantajalle määrätyn sakon perusmäärän korottamiseen rikkomisen uusimisen vuoksi. Kolmas peruste koskee sitä, että komissio katsoi virheellisesti, ettei kantajan sakkoja voitu alentaa vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella. Neljäs kanneperuste koskee oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, jotka komissio on tehnyt, kun se ei ole myöntänyt sille sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan.

1. *Tutkittavaksi ottaminen*

34 Komissio esittää kaksi oikeudenkäyntiväitettä, ensiksi kantajan ensimmäisestä vaatimuksesta ja toiseksi sen ensimmäisestä kanneperusteesta.

a) Ensimmäinen oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan ensimmäisen vaatimuksen tutkimatta jättämistä

35 Komissio katsoo, että kantajan ensimmäinen vaatimus on jätettävä tutkimatta. Komission mukaan mikään edellä 33 kohdassa esitetyistä kanneperusteista ei voi johtaa riidanalaisen päätöksen kumoamiseen kokonaan.

36 Vaikka onkin totta, ettei kantaja esitä kirjelmissään perusteluja kiistääkseen komission ensimmäisen oikeudenkäyntiväitteen, on korostettava, että se on täsmentänyt vastauksessaan unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin vaativansa ensimmäisessä vaatimuksessaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c ja d alakohdan kumoamista, mikä kirjattiin istuntopöytäkirjaan.

37 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa, että edellä 33 kohdassa mainituissa toisessa, kolmannessa ja neljännessä kanneperusteessaan kantaja riitauttaa ennen kaikkea komission riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c ja d alakohdassa sille määräämien sakkojen määrän. Nämä kanneperusteet tukevat siten unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan mukaisesti kantajan vaatimusta edellä mainitun artiklan kumoamisesta osittain.

38 Näin ollen on todettava, että kantajan ensimmäinen vaatimus, siltä osin kuin sillä pyritään yksinomaan kumoamaan riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c ja d alakohta, voidaan ottaa tutkittavaksi. Siten komission ensimmäinen oikeudenkäyntiväite on hylättävä perusteettomana.

b) Toinen oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan ensimmäisen kanneperusteen tutkimatta jättämistä

39 Komission mukaan kantajan ensimmäistä kanneperustetta, jonka mukaan komissio on katsonut virheellisesti Elf Aquitainen olevan vastuussa rikkomisesta, johon kantaja on syyllistynyt, ei voida ottaa tutkittavaksi, koska mainittu vastuuseen joutuminen ei ole kantajalle epäedullinen toimi. Komissio korostaa erityisesti, ettei kyseisellä vastuuseen joutumisella ole vaikutusta sen kantajalle määräämien sakkojen määrään. Vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin komissio huomauttaa yhtäältä, ettei siitä, että unionin yleinen tuomioistuin kumoaisi vastuuseen joutumisen, olisi kantajalle mitään hyötyä, koska kantaja olisi siinä tapauksessa riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa määrätyn sakon osalta ainoa maksuvelvollinen. Toisaalta komissio pitää perusteettomana kantajan väitettä, jonka mukaan sille määrättyä sakkoa korotettiin riidanalaisessa päätöksessä rikkomisen uusimisen perusteella sen takia, että Elf Aquitaine jatkoi kantajan toimintaa polypropeenimarkkinoilla polypropeenia koskevan päätöksen tekemisen jälkeen.

40 Kantaja ei esitä kirjelmissään perusteluja, joilla se pyrkisi kiistämään komission toisen oikeudenkäyntiväitteen. Vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin kantaja totesi katsovansa, että sillä, että Elf Aquitainen katsotaan olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta, johon kantaja on syyllistynyt, oli vaikutusta kantajalle riidanalaisessa päätöksessä rikkomisen uusimisen perusteella määrätyn sakon määrään, koska Elf Aquitaine jatkoi kantajan toimintaa polypropeenimarkkinoilla polypropeenia koskevan päätöksen tekemisen jälkeen.

41 Nyt käsiteltävässä asiassa on ensinnäkin todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön nostama kumoamiskanne voidaan tutkia vain siltä osin kuin kantajalla on intressi saada riidanalainen toimi kumotuksi. Tällainen intressi edellyttää, että riidanalaisen toimen kumoamisella saattaa sinällään olla oikeudellisia seurauksia ja että kanteen lopputuloksesta voisi näin olla hyötyä sen nostajalle (ks. vastaavasti asia C-174/99 P, parlamentti v. Richard,

tuomio 13.7.2000, Kok., s. I-6189, 33 kohta ja asia C-97/08 P, Akzo Nobel ym. v. komissio, tuomio 10.9.2009, Kok., s. I-8237, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen; ks. myös asia T-310/00, MCI v. komissio, tuomio 28.9.2004, Kok., s. II-3253, 44 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

42 Unionin yleisen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava, voiko kantajan ensimmäisestä kanneperusteesta olla sille edellä 41 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua hyötyä.

43 Riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa määrätyn sakon kumoamista tai alentamista koskevasta vaatimuksesta on ensiksi muistutettava, että sakon määrä on 22 700 000 euroa ja että se on määrätty kantajalle ja Elf Aquitainelle yhteisvastuullisesti. Toiseksi – kuten riidanalaisen päätöksen 510 ja 521–523 perustelukappaleesta, joiden sisältö on tiivistetty edellä 18 kohdassa, ilmenee – tämän sakon määrä on määritelty suuntaviivojen määräysten mukaisesti ja vastaa 19:ää prosenttia kantajan myynnin arvosta kerrottuna viidellä sen kyseessä olevaan rikkomiseen osallistumisen keston takia, ja sen määrään on ehkäisevän vaikutuksen varmistamiseksi lisätty 19 prosenttia kantajan myynnin arvosta. Kuten komissio kirjelmissään huomauttaa – eikä kantaja sitä myöskään kiistä –, kyseinen sakko on näin ollen määrätty kantajan omien numerotietojen perusteella, eikä komissio ole sakon määrän vahvistamiseksi ottanut huomioon Elf Aquitainen numerotietoja.

44 Näin ollen on niin, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin päätyisi toteamaan, että komissio on virheellisesti katsonut Elf Aquitainen joutuvan vastuuseen kyseessä olevan yrityksen kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta, tällainen toteamus ei yhtäältä vaikuttaisi siihen periaatteeseen, jonka mukaan kantajalle on riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa määrätty sakko kartelliin osallistumisesta, eikä sakon määrän laskemiseen. Kuten komissio on perustellusti huomauttanut vastauksena unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin – vaikka toisaalta tällainen toteamus johtaisi siihen, että unionin yleinen tuomioistuin

kumoaisi Elf Aquitainelle riidanalaisessa päätöksessä määrätyt sakot –, kumoaminen merkitsisi sitä, että kantaja olisi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa määrätyn sakon osalta ainoa maksuvelvollinen.

45 Toiseksi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan d alakohdassa määrätystä sakosta on aluksi todettava komission katsoneen, kuten ilmenee riidanalaisen päätöksen 525 ja 526 perustelukappaleesta, joiden sisältö on tiivistetty edellä 19 kohdassa, että kantajalle ja Elf Aquitainelle yhteisvastuullisesti määrätyn 22 700 000 euron sakon perusmäärää oli suuntaviivojen 28 kohdan mukaisesti korotettava 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella. Lisäksi komissio määräsi kantajalle sille osoitettujen peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevien päätösten vuoksi riidanalaisen päätöksen 2 artiklan d alakohdassa tarkoitetun 20 430 000 euron sakon.

46 Näin ollen on niin, että vaikka unionin yleinen tuomioistuin toteaisi komission katsoneen virheellisesti Elf Aquitainen olevan vastuussa kyseessä olevan yrityksen kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevästä toiminnasta, tällaisella toteamuksella ei ole vaikutusta yhtäältä periaatteeseen, jonka mukaan sille määrätään 20 430 000 euron sakko rikkomisen uusimisen takia, eikä toisaalta sakon määrän laskemiseen. Kyseinen määrä nimittäin vastaa 90:tä prosenttia riidanalaisen päätöksen 2 artiklan c alakohdassa määrätyn 22 700 000 euron sakon määrästä, joka on laskettu yksinomaan kantajan omien numerotietojen perusteella, kuten edellä 43 kohdassa on todettu.

47 Tässä yhteydessä on hylättävä tehottomana väite, jolla kantaja on vastannut unionin yleisen tuomioistuimen istunnossa esittämiin kysymyksiin (ks. edellä 40 kohta). Kuten polypropeenia koskevan päätöksen 1 artiklasta käy ilmi, tämä päätös, johon komissio on nimenomaan tukeutunut todetakseen kantajan rikkomisen uusimisen riidanalaisessa päätöksessä, oli nimittäin osoitettu kantajalle, joten unionin yleisen tuomioistuimen mahdollisella toteamuksella, jonka mukaan komissio on virheellisesti määrännyt Elf Aquitainelle seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä, ei olisi mitään

vaikutusta periaatteeseen, jonka mukaisesti kantajalle määrätään riidanalaisen päätöksen 2 artiklan d alakohdan mukainen sakko, eikä sakon määrän laskemiseen.

48 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella on todettava, ettei kantajan ensimmäisestä kanneperusteesta ole sille edellä 41 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitettua hyötyä.

49 Näin ollen on hyväksyttävä komission toinen oikeudenkäyntiväite ja jätettävä tutkimatta kantajan ensimmäinen kanneperuste.

2. *Asiakysymys*

a) Toinen kanneperuste, joka koskee kantajalle rikkomisen uusimisen perusteella määrätyn sakon perusmäärän korottamiseen liittyviä oikeudellisia virheitä

50 Kantaja väittää pääasiassa, että komissio on virheellisesti korottanut sille määrätyn sakon perusmäärää 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella. Tämä kanneperuste jakautuu kolmeen osaan.

Ensimmäinen osa, joka koskee puolustautumisoikeuksien ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sen perusteella, että peroksituotteita koskeva päätös otettiin rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon riidanalaisessa päätöksessä

– Asianosaisten lausumat

51 Kantaja väittää ensiksi, että komissio on loukannut sen puolustautumisoikeuksia, koska se on ottanut huomioon peroksituotteita koskevan päätöksen rikkomisen uusimisen yhteydessä siitä huolimatta, ettei se maininnut sitä väitetiedoksiannossa. Vaikka kantaja ei kiistäkään sitä, että komissiolla on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-38/02, Groupe Danone vastaan komissio, 25.10.2005 antaman tuomion (Kok., s. II-4407, 56 ja 57 kohta; jäljempänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio) mukaisesti mahdollisuus ottaa lopullisessa päätöksessä huomioon rikkomisen uusiminen raskauttavana seikkana ilmoittamatta siitä väitetiedoksiannossa, kantaja katsoo kuitenkin, että koska komissio on päättänyt kyseisessä tiedonannossa yksilöidä ne päätökset, joissa kantajalle määrätään seuraamuksia ja joihin se aikoi tukeutua rikkomisen uusimisen yhteydessä, se ei voinut riidanalaisessa päätöksessä tukeutua peroksituotteita koskevaan päätökseen. Mainitsemalla väitetiedoksiannon alaviitteessä nro 361 ainoastaan polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset komissio on nimittäin kantajan mukaan johtanut sitä harhaan sen raskauttavan seikan ulottuvuuden osalta, jonka se lopulta otti riidanalaisessa päätöksessä huomioon, ja estänyt sitä näin ollen väitetiedoksiannon vaiheessa esittämästä huomautuksiaan 11 vuoden ajasta, joka oli kulunut peroksituotteita koskevan päätöksen tekemisen ja sen rikkomisen, josta on määrätty seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä, alkamisajankohdan välillä.

52 Toiseksi komissio on kantajan mukaan loukannut suhteellisuusperiaatetta ottamalla riidanalaisessa päätöksessä huomioon peroksituotteita koskevan päätöksen rikkomisen uusimisen yhteydessä. Kantaja pitää selvästi liian pitkänä aikaa, joka kului peroksituotteita koskevan päätöksen tekemisestä sen rikkomisen, josta määrättiin seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä, alkamisajankohtaan. Komission

päätöskäytännöstä ja yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-3/06 P, Groupe Danone vastaan komissio, 8.2.2007 antamasta tuomiosta (Kok., s. I-1331, 39 kohta; jäljempänä yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio) nimittäin ilmenee, ettei sen perusteella, että ensimmäisen rikkomisen toteamisen ja toisen rikkomisen toteuttamisen välillä kuluu enemmän kuin kymmenen vuotta, voida katsoa, että yritys osoittaisi taipumusta olla piittaamatta kilpailusäännöistä. Peroksituotteita koskevan päätöksen huomioon ottaminen riidanalaisessa päätöksessä on kantajan mukaan sitäkin suhteettomampaa, koska se liittyy yli 30 vuoden takaisiin seikkoihin. Lisäksi kantaja huomauttaa, että rikkomisen, josta määrättiin seuraamuksia PVC:tä koskevassa päätöksessä, päättymisen ja kyseisen päätöksen tekemisen välillä kului seitsemän vuotta.

53 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

54 Kantajan väitteestä, jonka mukaan sen puolustautumisoikeuksia on loukattu, koska komissio ei ole maininnut väitetiedoksiannossa peroksituotteita koskevaa päätöstä, on ensiksi muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan silloin, kun komissio ilmoittaa väitetiedoksiannossaan nimenomaisesti, että se aikoo tutkia, onko kyseisille yrityksille määrättävä sakkoja, ja kun se myös mainitsee ne tärkeimmät tosiseikat ja oikeudelliset seikat, jotka voivat johtaa sakon määräämiseen, kuten oletetun rikkomisen vakavuuden ja keston sekä sen, että rikkominen on ollut tahallista tai tuottamuksellista, se täyttää velvoitteensa kunnioittaa yritysten oikeutta tulla kuulluksi. Näin toimimalla se antaa yrityksille tiedot, jotka ovat tarpeen, jotta ne voivat puolustautua paitsi sitä vastaan, että niiden todetaan syyllistyneen rikkomiseen, myös sakkojen määräämistä vastaan (yhdistetyt asiat 100/80-103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok., s. 1825, Kok. Ep. VII, s. 133, 21 kohta ja edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 50 kohta).

55 Sakkojen suuruuden määrättämisessä asianomaisten yritysten puolustautumisoikeudet turvataan komission käsittelyssä siten, että niillä on mahdollisuus esittää huomautuksia rikkomisen kestosta, vakavuudesta ja kilpailunvastaisuuden ennakoitavuudesta. Yrityksillä on sakon suuruuden määräämisen yhteydessä myös yksi menettelyllinen lisätae, koska unionin yleisellä tuomioistuimella on täysi harkintavalta ja se voi asetuksen N:o 1/2003 31 artiklan nojalla muun muassa poistaa sakon tai alentaa sitä (ks. vastaavasti edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 51 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

56 Kun tarkastellaan erityisesti rikkomisen uusimista raskauttavana seikkana, on korostettava, että oikeuskäytännön mukaan yhtäältä pelkästään se, että komissio on aiemmassa päätöskäytännössään katsonut, ettei tiettyjä seikkoja ollut sakon määrän määrittämisen kannalta pidettävä raskauttavina, ei merkitse sitä, että komissio olisi velvollinen arvioimaan tilanteen samalla tavalla myöhemmässä päätöksessään. Toisaalta jollekin yritykselle jonkin toisen asian yhteydessä annettu mahdollisuus lausua siitä, että sitä aiotaan pitää rikkomisen uusijana, ei millään tavalla merkitse, että komissio olisi velvollinen toimimaan samalla tavalla kaikissa asioissa tai että kantajaa olisi estetty käyttämästä täysimääräisesti oikeuttaan tulla kuulluksi, jollei sille anneta tällaista mahdollisuutta (ks. edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

57 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että komissio on – kuten se kirjelmissään huomauttaa – väitetiedoksiannossa ilmoittanut aikovansa määrätä sakkoja kyseessä oleville yrityksille (ks. väitetiedoksiannon 345 kohta) ja ottavansa huomioon rikkomisen vakavuuden ja keston tukeutuessaan suuntaviivoihin (ks. väitetiedoksiannon 346 kohta). Lisäksi komissio on todennut ottavansa huomioon mahdolliset lieventävät seikat, kuten suuntaviivojen 29 kohdassa mainitun kaltaiset seikat, sekä mahdolliset raskauttavat seikat, kuten suuntaviivojen 28 kohdassa mainitun kaltaiset seikat, joissa viitataan nimenomaisesti rikkomisen uusimiseen (ks. väitetiedoksiannon 350 kohta). Komissio on vielä ottanut huomioon sen, että tiettyjen kyseessä olevien yritysten osalta ”oli jo tehty samankaltaisia rikkomisia koskevia päätöksiä” (väitetiedoksiannon

351 kohta), mitä se täsmentää kantajan yhteydessä mainitsemalla sekä polypropeenia että PVC:tä koskevat päätökset (ks. väitetiedoksiannon alaviite nro 361).

58 Näin ollen komissio ei ole edellä 57 kohdassa mainittujen, väitetiedoksiannossa esittämiensä seikkojen perusteella loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia ottaessaan riidanalaisessa päätöksessä huomioon rikkomisen uusimisen raskauttavana seikkana edellä 54–56 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti.

59 Tässä yhteydessä on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan sen puolustautumisoikeuksia on loukattu komission yhtäältä johtaessa sitä harhaan riidanalaisessa päätöksessä huomioon ottamansa raskauttavan seikan eli rikkomisen uusimisen ulottuvuuden osalta ja toisaalta estäessä sitä esittämästä väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa huomautuksiaan 11 vuoden ajasta, joka oli kulunut peroksituotteita koskevan päätöksen ja sen ajankohdan välillä, jolloin kantajan osallistuminen rikkomiseen, josta on riidanalaisessa päätöksessä määrätty seuraamuksia, on alkanut.

60 Yhtäältä on niin, että koska komissio on nimenomaisesti maininnut väitetiedoksiannossa aikovansa ottaa rikkomisen uusimisen huomioon raskauttavana seikkana erityisesti kantajan yhteydessä ja koska se ei ole siinä mitenkään ilmaissut tukeutuvansa tässä ainoastaan polypropeenia ja PVC:tä koskeviin päätöksiin, joihin se viittaa väitetiedoksiannon alaviitteessä nro 361, kantaja ei voinut sulkea pois sitä mahdollisuutta, että komissio ottaisi tämän raskauttavan seikan huomioon jonkin sellaisen aiemman päätöksen – kuten peroksituotteita koskevan päätöksen – perusteella, jolla voidaan osoittaa kantajan uusineen rikkomisen.

61 Toisaalta on joka tapauksessa niin, että koska komissio ei ollut edellä 56 kohdassa esitetyn oikeuskäytännön mukaan velvollinen ilmoittamaan väitetiedoksiannossa niitä päätöksiä, joissa kantajalle oli aiemmin määrätty seuraamuksia kartelleihin

osallistumisesta ja joihin se aikoi tukeutua todetakseen rikkomisen uusimisen riidanalaisessa päätöksessä, pelkästään peroksituotteita koskevan päätöksen mainitsematta jättäminen väitetiedoksiannossa ei ole voinut estää kantajaa tulemasta täysimääräisesti kuulluksi eikä johtaa sitä harhaan komission riidanalaisessa päätöksessä huomioon ottaman raskauttavan seikan ulottuvuuden osalta.

62 Näin ollen on todettava, että kantajan puolustautumisoikeuksia ei ole loukattu, toisin kuin kantaja väittää.

63 Toiseksi kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta ottaessaan rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon peroksituotteita koskevan päätöksen, on ensiksi muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan suhteellisuusperiaate edellyttää, ettei unionin toimielinten toimenpiteillä saa ylittää rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista tavoitellun päämäärän saavuttamiseksi ja tähän soveltuvaa. Sakkojen laskemisen yhteydessä rikkomisten vakavuus on osoitettava lukuisten seikkojen perusteella, eikä millekään näistä seikoista pidä antaa sellaista merkitystä, joka olisi suhteeton verrattuna muihin arvioinnissa huomioon otettaviin seikkoihin. Suhteellisuusperiaate edellyttää tässä yhteydessä, että komission on vahvistettava sakko suhteessa rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi huomioon otettuihin seikkoihin ja että sen on tältä osin sovellettava näitä seikkoja johdonmukaisesti ja objektiivisesti perustellulla tavalla (asia T-43/02, Jungbunzlauer v. komissio, tuomio 27.9.2006, Kok., s. II-3435, 226–228 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen sekä yhdistetyt asiat T-456/05 ja T-457/05, Gütermann ja Zwicky v. komissio, tuomio 28.4.2010, Kok., s. II-1443, 264 kohta).

64 Lisäksi komissiolla on harkintavaltaa sen valitessa tekijöitä, jotka se ottaa huomioon määrittäessään sakkojen määrää ja joihin kuuluvat esimerkiksi asiaan liittyvät erityisolosuhteet, sen asiayhteys ja sakkojen ehkäisevä vaikutus, eikä sen tarvitse tukeutua mihinkään sitovaan tai tyhjentävään sellaisten arviointiperusteiden luetteloon, joka

olisi ehdottomasti huomioitava (ks. edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

65 On myös korostettava, että rikkomisen uusimisen toteaminen ja sen erityispiirteiden arviointi kuuluvat komission harkintavaltaan, eikä sitä sido mahdollinen vanhentumisaika tällaisen toteamuksen tekemiselle (edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 38 kohta ja asia T-161/05, Hoechst v. komissio, tuomio 30.9.2009, Kok., s. II-3555, 141 kohta).

66 Rikkomisen uusiminen on tärkeä tekijä, jonka arvioiminen kuuluu komissiolle, koska sen huomioimisella pyritään saamaan yritykset, jotka ovat osoittaneet taipumusta olla piittaamatta kilpailusäännöistä, muuttamaan käyttäytymistään. Komissio voi näin ollen kussakin tapauksessa ottaa huomioon seikat, jotka ovat omiaan vahvistamaan tällaisen taipumuksen ja joihin kuuluu esimerkiksi aika, joka on kulunut asianomaisten rikkomisten välillä (edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 39 kohta ja edellä 65 kohdassa mainittu asia Hoechst v. komissio, tuomion 141 kohta).

67 Näin ollen oikeuskäytännössä on katsottu, että yrityksen kilpailusääntöjä rikkovan toiminnan toistaminen siten, että kussakin tapauksessa suhteellisen lyhyt ajanjakso eli alle kymmenen vuotta oli erottanut nämä rikkomiset, osoitti yrityksen taipumuksen olla tekemättä asianmukaisia johtopäätöksiä siitä, että sen oli todettu rikkoneen kyseisiä sääntöjä (edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 40 kohta).

68 Edellä 63–67 kohdassa esitetystä oikeuskäytännöstä ilmenee siis, että vaikka mikään vanhentumisaika ei estä komissiota toteamasta rikkomisen uusimista, suhteellisuusperiaatteen mukaan komissio ei kuitenkaan voi ottaa huomioon aiempaa päätöstä, jossa yritykselle määrätään seuraamuksia, tai useampia tällaisia päätöksiä ilman ajallisia rajoituksia.

69 Nyt käsiteltävässä asiassa on yhtäältä muistettava, ettei kantaja ole kiistänyt hallinnollisessa menettelyssä eikä unionin yleisessä tuomioistuimessa komission riidanalaisen päätöksen 1 artiklan e alakohdassa tekemää päätelmää, jonka mukaan se oli osallistunut kartelliin 17.5.1995 ja 9.2.2000 välisenä aikana.

70 Toisaalta kantaja ei kiistä niiden päätösten päivämääriä, joissa komissio on aiemmin määrännyt sille seuraamuksia kartelleihin osallistumisen takia, eikä niitä ajanjaksoja, joiden kuluessa se on osallistunut kartelleihin, joista komissio on aiemmin määrännyt seuraamuksia. Tässä yhteydessä on aluksi korostettava, että komissio on peroksituotteita koskevassa päätöksessä todennut rikkomisen kestäneen vuodesta 1961 13.12.1980 saakka (päätöksen 1 artikla). Edelleen komissio on polypropeenia koskevassa päätöksessä katsonut, että rikkominen oli kestänyt marraskuusta 1977 vuoden 1982 loppuun tai vuoden 1983 alkuun (päätöksen 1 artiklan ensimmäinen luetelmakohta). Viimeiseksi komissio on PVC:tä koskevassa päätöksessä todennut, että rikkominen oli kestänyt elokuusta 1980 toukokuuhun 1984 (päätöksen 8 ja 54 perustelukappale).

71 Edellä 69 ja 70 kohdassa esitetyistä toteamuksista ilmenee siis, että kantaja on rikkonut kilpailusääntöjä osallistumalla vuodesta 1961 toukokuuhun 1984 asti jatkuvasti kartelleihin, joista sille on määrätty seuraamuksia ensin vuonna 1984, sitten vuonna 1986 ja lopuksi vuonna 1994, ja että näistä monista päätöksistä huolimatta se on uusinut rikkomisensa osallistumalla 17.5.1995–9.2.2000 uuteen kartelliin, josta määrättiin seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä.

72 Näin ollen komissio on perustellusti ottanut huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset todetakseen, että kantaja on rikkomisen uusija, koska nämä päätökset, jotka tehtiin lyhyin väliajoin ja joista viimeinen tehtiin vuotta ennen kuin kantaja osallistui rikkomiseen, josta määrättiin seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä, osoittavat sen taipumuksen olla piittaamatta kilpailusäännöistä. Komissio ei siis ole loukannut suhteellisuusperiaatetta ottamalla edellä mainitut päätökset huomioon arvioidessaan kantajan rikkomisen uusimista.

73 Tehottomina on hylättävä kantajan väitteet, joiden mukaan ensinnäkin edellä 52 kohdassa mainitusta yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antamasta tuomiosta (40 kohta) ilmenee, ettei komissio voinut ottaa huomioon peroksituotteita koskevaa päätöstä rikkomisen uusimisen perusteella, koska tämän päätöksen tekemisen sekä rikkomisen, josta määrättiin seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä, alkamisajankohdan välillä oli kulunut liian pitkä aika eli 11 vuotta, toiseksi peroksituotteita koskeva päätös koskee yli 30 vuoden takaisia seikkoja ja kolmanneksi rikkomisen, josta määrättiin seuraamuksia PVC:tä koskevassa päätöksessä, päättymisen ja viimeksi mainitun päätöksen tekemisen välillä kului seitsemän vuotta. Nämä väitteet eivät missään tapauksessa kyseenalaista edellä 72 kohdassa esitettyä päätelmää.

74 Näin ollen on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta ottamalla huomioon peroksituotteita koskevan päätöksen rikkomisen uusimisen yhteydessä, ja siten toisen kanneperusteen ensimmäinen osa kokonaan.

Toinen osa, joka koskee ne bis in idem -periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että komissio oli jo ottanut rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset neljässä muussa päätöksessä, joissa kantajalle on määrätty seuraamuksia

– Asianosaisten lausumat

75 Kantaja väittää ensiksi, että komissio on loukannut ne bis in idem -periaatetta, jonka nojalla oikeuskäytännön mukaan ketään ei saa enää tutkia uudelleen tai rangaista samoista teoista, joista hänet on jo tuomittu. Nyt käsiteltävässä asiassa komission olisi pitänyt todeta, että se oli jo ottanut huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset neljässä vuosina 2003–2006 tekemässään päätöksessä,

joissa se oli määrännyt kantajalle seuraamuksia (jäljempänä neljä vuosina 2003–2006 tehtyä päätöstä). Nämä ovat [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/E-2/37.857 – Orgaaniset peroksidit) 10.12.2003 tehty päätös K(2003) 4570 lopullinen ja sen oikaisu K(2004) 4 (EUVL 2005, L 110, s. 44; jäljempänä orgaanisia peroksideja koskeva päätös), [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/E-1/37.773 – MCAA) 19.1.2005 tehty päätös K(2004) 4876 (EUVL 2006, L 353, s. 12), [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/F/C.38.620 – Vetyperoksidi ja perboraatti) 3.5.2006 tehty päätös K(2006) 1766 (EUVL L 353, s. 54; jäljempänä vetyperoksidia koskeva päätös) sekä [EY] 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan mukaisesta menettelystä (asia COMP/F/38.645 – Metakrylaatit) 31.5.2006 tehty päätös K(2006) 2098 lopullinen (EUVL 2006, L 322, s. 20; jäljempänä metakrylaatteja koskeva päätös). Kantaja katsoo lähinnä, että sellaisen päätöksen takia, jossa komissio on ottanut aiemman rikkomisen huomioon rikkomisen uusimisen perusteella, komissio ei saa ottaa huomioon tätä samaa rikkomista todetakseen rikkomisen uusimisen raskauttavana seikkana uudessa päätöksessä.

76 Toiseksi kantaja väittää, että komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta korottaessaan sakon perusmäärää rikkomisen uusimisen perusteella samojen tosiseikkojen pohjalta viidessä eri asiassa. Kantajan mukaan kyseinen korotus on nimittäin tarpeeton ja suhteeton sakkojen ehkäisevään vaikutukseen nähden.

77 Yhtäältä sakon perusmäärän korottaminen riidanalaisessa päätöksessä rikkomisen uusimisen perusteella olisi kantajan mukaan ollut perusteltua vain, jos riidanalaisessa päätöksessä todetut rikkomisten perustana olevat tosiseikat olisivat tapahtuneet neljän vuosina 2003–2006 tehdyn päätöksen taustalla olevien tosiseikkojen jälkeen eikä niiden kanssa samanaikaisesti. Jos nimittäin rikkomiset, joista oli määrätty seuraamuksia neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä, olivat samanaikaisia riidanalaisessa päätöksessä todettujen rikkomisten kanssa mutta mainittuja päätöksiä ei ollut tehty niiden tosiseikkojen tapahtuma-aikaan, joista riidanalaisessa päätöksessä

oli määrätty seuraamuksia, kantajalla ei olisi ollut mahdollisuutta muuttaa käyttäytymistään natriumkloraattimarkkinoilla.

78 Toisaalta riidanalaisessa päätöksessä tavoitteeksi asetettu ehkäisevä vaikutus olisi kantajan mukaan saavutettu riittävällä tavalla rikkomisen uusimisen perusteella tehdyllä korotuksella, joka vastaa 50:tä prosenttia sakon perusmäärästä, kuten tehtiin sakossa, joka määrättiin neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä.

79 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

80 Ensiksi on muistutettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut ne bis in idem -periaatetta ottaessaan huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset yhtäältä neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä ja toisaalta riidanalaisessa päätöksessä, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan ne bis in idem -periaate, joka on yksi unionin oikeuden perusperiaatteista ja joka lisäksi vahvistetaan Nizzassa 7.12.2000 julistetun Euroopan unionin perusoikeuskirjan 50 artiklassa (EYVL C 364, s. 1), estää kilpailuasioissa sen, että todettaisiin uudelleen yrityksen syyllistyneen sellaiseen kilpailua rajoittavaan käyttäytymiseen tai ryhdyttäisiin uudelleen sitä vastaan toimenpiteisiin sellaisen kilpailua rajoittavan käyttäytymisen johdosta, josta sille jo on määrätty seuraamus tai jonka osalta on todettu, että se ei ole vastuussa siitä, sellaisella aiemmalla ratkaisulla, johon ei enää voida hakea muutosta (yhdistetyt asiat 18/65 ja 35/65, Gutmann v. komissio, tuomio 5.5.1966, Kok., s. 149 ja 172; yhdistetyt asiat C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P ja C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij ym. v. komissio, tuomio 15.10.2002, Kok., s. I-8375, 59 kohta sekä edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 184 kohta).

81 Ne bis in idem -periaatteen soveltaminen edellyttää kolmen ehdon täyttymistä: tosiseikkojen, sääntöjen rikkojan ja suojellun oikeudellisen intressin on oltava samat (yhdistetyt asiat C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ja C-219/00 P, Aalborg Portland ym. v. komissio, tuomio 7.1.2004, Kok., s. I-123, 338 kohta ja edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 185 kohta).

82 Nyt käsiteltävässä asiassa on yhtäältä todettava, että ottaessaan riidanalaisessa päätöksessä huomioon aiempia rikkomisia komission tarkoituksena ei ole ollut määrätä uudelleen seuraamuksia näistä vaan ainoastaan määrätä kantajalle riidanalaisella päätöksellä seuraamuksia osallistumisesta kartelliin siten, että sen rikkomisen uusiminen pidetään mielessä. Näin ollen se seikka, että komissio on jo ottanut huomioon nämä samat rikkomiset neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä, ei johda ne bis in idem -periaatteen loukkaamiseen.

83 Toisaalta on joka tapauksessa todettava, että edellä 81 kohdassa esitetyt ne bis in idem -periaatteen kumulatiiviset soveltamisedellytykset eivät täyty, koska tosiseikkoja koskeva edellytys jää täyttymättä. Riidanalaisessa päätöksessä komissio nimittäin määrää kantajalle seuraamuksia osallistumisesta kartelliin, josta se ei ollut aikaisemmin käynnistänyt tutkintaa eikä määrännyt seuraamuksia, mitä kantaja ei myöskään väitä.

84 Komissio ei siten ole loukannut ne bis in idem -periaatetta ottaessaan huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset kantajan rikkomisen uusimisen toteamiseksi riidanalaisessa päätöksessä, vaikka se olikin jo ottanut huomioon nämä kolme ensimmäistä päätöstä neljässä vuosina 2003–2006 tekemässään päätöksessä.

85 Näin ollen tämä kantajan väite on hylättävä perusteettomana.

86 Kun toiseksi tarkastellaan sitä, että kantajan mielestä komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta korottamalla riidanalaisessa päätöksessä sakon perusmäärää rikkomisen uusimisen perusteella, on hylättävä ensinnäkin perusteettomana sen väite, jonka mukaan tavoitteeksi asetettu ehkäisevä vaikutus on jo saavutettu ottamalla peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset huomioon neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä rikkomisen uusimisen vuoksi.

87 Näin on yhtäältä siksi, että koska komission on tutkiessaan sen rikkomisen vakavuutta, josta se aikoo määrätä seuraamuksia, otettava huomioon rikkomisen uusiminen (edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 26 kohta), se seikka, että komissio on jo ottanut neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset, ei estänyt sitä ottamasta riidanalaisessa päätöksessä perustellusti huomioon kolmea viimeksi mainittua päätöstä estääkseen kantajaa uusimasta vastaisuudessa kilpailusääntöjen rikkomista merkitsevää toimintaa.

88 Toisaalta on todettava, että olisi ehkäisevää vaikutusta koskevan tavoitteen vastaista, jos komissio ottaisi huomioon sen, että se on aiemmassa päätöksessä ottanut rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon ensimmäisen rikkomisen, ja sulkisi tästä syystä myöhemmässä päätöksessä pois sakon perusmäärän korottamisen mainitun rikkomisen perusteella. Tällainen ratkaisu johtaisi nimittäin tilanteeseen, joka olisi kielteinen sakon ehkäisevää vaikutusta koskevan tavoitteen kannalta ja jossa moninkertaiseen rikkomisen uusimiseen syyllistyneelle yritykselle määrätyn sakon määrä ei nousisi progressiivisesti sen rikkomisten määrän mukaisesti, vaan päinvastoin sille määrättävän sakon marginaalin määrä laskisi progressiivisesti sitä mukaa kuin niiden päätösten, joissa sille määrätään seuraamuksia, määrä kasvaisi.

89 Kantajan väite, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta määräämällä sille uuden korotuksen rikkomisen uusimisen perusteella, vaikka neljä

vuosina 2003–2006 tehtyä päätöstä koskivat riidanalaisen päätöksen kanssa samanaikaisia seikkoja, eikä sillä näin ollen olisi ollut mitään mahdollisuutta muuttaa käyttäytymistään natriumkloraattimarkkinoilla, on toisekseen hylättävä tehottomana. Se, että neljä vuosina 2003–2006 tehtyä päätöstä koskevat riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettujen seikkojen kanssa samanaikaisia seikkoja, ei nimittäin vaikuta käsiteltävään asiaan, sillä osoittaakseen kantajan uusineen rikkomisensa komissio on turvautunut yksinomaan peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskeviin päätöksiin, eikä kantaja kiistä, että ne on tehty ennen sen rikkomisen alkamisajankohtaa, josta määrättiin seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä.

90 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio on loukannut edellä 63 kohdassa määriteltyä suhteellisuusperiaatetta, ja näin ollen toisen kanneperusteen toinen osa kokonaan.

Kolmas osa, joka koskee suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista sillä perusteella, että kantajalle määrätyn sakon perusmäärää on korotettu 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella

– Asianosaisten lausumat

91 Kantaja väittää toissijaisesti, että vaikka komissio olisi riidanalaisessa päätöksessä korottanut perustellusti sakon perusmäärää rikkomisen uusimisen perusteella, komissio on kuitenkin loukannut suhteellisuusperiaatetta sekä yhdenvertaisen kohtelun ja hyvän hallinnon periaatteita vahvistamalla korotuksen määräksi 90 prosenttia.

92 Aluksi kantaja väittää, ettei tässä asiassa ole perusteita korottaa sakon perusmäärää 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella, koska korotus oli suuruudeltaan 50 prosenttia neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä. Unionin yleisen tuomioistuimen on kantajan mukaan näin ollen alennettava korotuksen määrä 50 prosenttiin nyt käsiteltävässä asiassa.

93 Lisäksi kantaja katsoo, että sakon perusmäärän korottaminen 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella on suhteetonta, koska riidanalaisessa päätöksessä myös tehtiin Elf Aquitainen sakon perusmäärään 70 prosentin korotus ehkäisevän vaikutuksen vuoksi.

94 Kantaja huomauttaa lopuksi, että vaikka se ei jätäkään huomiotta komission harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa eikä tiukkoja suuntaviivoja, rikkomiset, joista on määrätty seuraamuksia orgaanisia peroksideja ja metakrylaatteja koskevissa päätöksissä, ovat samanaikaisia kuin se rikkominen, josta on määrätty seuraamuksia riidanalaisessa päätöksessä. Lisäksi sellaisten suuntaviivojen soveltaminen, joissa määrätään sakon korottamisesta rikkomisen uusimisen perusteella, johtuu kantajan mukaan käsiteltävässä asiassa ainoastaan komission tähän asiaan liittyvistä poikkeuksellisen pitkistä käsittelyajoista. Kantajan ei mielestään kuitenkaan kuulu kärsiä haitallisista seurauksista, jotka johtuvat komission käsiteltävän asian tutkinnassa osoittamasta huolimattomuudesta.

95 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

96 Ensiksi on muistutettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta, koska sakon perusmäärän korottaminen 90 prosentilla

rikkomisen uusimisen perusteella on nyt käsiteltävässä asiassa suhteetonta, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla komissio voi päätöksellään määrätä sakkoja yrityksille, jotka ovat syyllistyneet EY 81 artiklan rikkomiseen, ja ottaa tässä yhteydessä huomioon sekä rikkomisen vakavuuden että sen keston.

97 Lisäksi suuntaviivojen 28 kohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa todetaan seuraavaa:

”Sakon perusmäärää voidaan korottaa, kun komissio havaitsee esimerkiksi seuraavia raskauttavia seikkoja:

– Yritys jatkaa tai toistaa samanlaista tai samantyyppistä rikkomista sen jälkeen, kun komissio tai kansallinen kilpailuviranomainen on todennut kyseisen yrityksen rikkoneen [EY] 81 tai [EY] 82 artiklan määräyksiä. Perusmäärää korotetaan jopa 100 prosenttia todettua rikkomista kohden – –.”

98 Seuraavaksi on todettava, että asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2 ja 3 kohta muodostaa sen merkityksellisen oikeusperustan, jonka nojalla rikkomisen uusiminen voidaan ottaa huomioon sakkoa laskettaessa (ks. analogisesti edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 27–29 kohta).

99 Lisäksi suuntaviivoilla, jotka komissio antaa sakkojen määrän laskemista varten, varmistetaan asianomaisten yritysten oikeusvarmuus, koska niissä määritetään menetelmä, jonka komissio on asettanut itselleen sakkojen määrän vahvistamiseksi (ks. vastaavasti edellä 52 kohdassa mainittu yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 23 kohta). Hallinto voi poiketa niistä erityistapauksissa, mutta näin

tehdessään sen on esitettävä poikkeamiselle syyt, jotka ovat sopusoinnussa yhdenvertaisen kohtelun periaatteen kanssa (asia C-397/03 P, Archer Daniels Midland ja Archer Daniels Midland Ingredients v. komissio, tuomio 18.5.2006, Kok., s. I-4429, 91 kohta).

100 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että komission aiemmin noudattama päätöskäytäntö ei itsessään ole sakkojen määrittämistä koskeva oikeudellinen kehys kilpailuoikeuden alalla (asia T-203/01, Michelin v. komissio, tuomio 30.9.2003, Kok., s. II-4071, 292 kohta). Komissiolla on sakkojen suuruuden määrittämisessä laaja harkintavalta, eivätkä sitä sido sen aikaisemmat arvioinnit (ks. yhdistetyt asiat C-125/07 P, C-133/07 P ja C-135/07 P, Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomio 24.9.2009, Kok., s. I-8681, 123 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Komissiolla on tämä laaja harkintavalta, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-236/01, T-239/01, T-244/01-T-246/01, T-251/01 ja T-252/01, Tokai Carbon ym. v. komissio, tuomio 29.4.2004, Kok., s. II-1181, 216 kohta). Tässä yhteydessä sen ei tarvitse soveltaa täsmällisiä matemaattisia kaavoja (em. asia Michelin v. komissio, tuomion 292 kohta).

101 Lopuksi on niin, ettei se, että komissio on aiemmin määrännyt tietyntasoisia sakkoja tietyntyyppisistä rikkomisista, voi estää sitä korottamasta tätä tasoa asetuksessa N:o 1/2003 säädetyissä rajoissa, jos tämä on välttämätöntä unionin kilpailupolitiikan toteuttamiseksi. Unionin kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää päinvastoin, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa tämän politiikan tarpeita vastaavaksi (yhdistetyt asiat C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P ja C-213/02 P, Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomio 28.6.2005, Kok., s. I-5425, 169 kohta ja edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 395 kohta).

102 Nyt käsiteltävässä asiassa on yhtäältä todettava, että vahvistamalla riidanalaisessa päätöksessä sakon perusmäärään rikkomisen uusimisen perusteella tehdyn korotuksen määräksi 90 prosenttia komissio on toiminut asetuksen N:o 1/2003 23 artiklan 2

ja 3 kohdan sekä suuntaviivojen 28 kohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti, mitä kantaja ei kiistä. Lisäksi on edellä 100 ja 101 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti niin, toisin kuin kantaja väittää, ettei se seikka, että komissio on aiemmissa päätöksissä määrännyt sille sakon perusmäärään 50 prosentin korotuksen, rajoita riidanalaisessa päätöksessä komission harkintavaltaa sen vahvistaessa sakon perusmäärään tehtävän korotuksen määrän.

103 Toisaalta on syytä todeta, ettei kantaja esitä perusteluja, jotka voisivat osoittaa, että korottamalla sakon perusmäärää 90 prosentilla komissio olisi ylittänyt harkintavaltansa käsiteltävässä asiassa, kun otetaan huomioon asiaan liittyvät seikat, jotka osoittavat kantajan voimakkaan taipumuksen olla piittaamatta kilpailusäännöistä.

104 Näin ollen kantaja ei ole kyennyt osoittamaan, että komissio olisi loukannut edellä 63 kohdassa määriteltyä suhteellisuusperiaatetta korottamalla sille määrätyn sakon perusmäärää 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella.

105 Lisäksi on hylättävä tehottomana kantajan väite, jonka mukaan sakon perusmäärään rikkomisen uusimisen perusteella tehty 90 prosentin korotus olisi suhteeton sen vuoksi, että Elf Aquitainen sakon perusmäärään tehtiin 70 prosentin korotus ehkäisevän vaikutuksen vuoksi.

106 On nimittäin todettava ensinnäkin, että koska on selvää, että 70 prosentin korotusta sakon perusmäärään ei ole määrätty kantajalle vaan ainoastaan Elf Aquitainelle, jonka kanssa kantaja ei enää muodostanut EY 81 artiklassa tarkoitettua yhtä yritystä riidanalaisen päätöksen tekoajankohtana, tätä korotusta ei voida ottaa huomioon arvioitaessa sitä, onko kantajalle yksinomaan rikkomisen uusimisen perusteella määrätty sakko suhteeton. Näille kahdelle korotukselle on joka tapauksessa myös asetettu

erilaiset ehkäisevää vaikutusta koskevat tavoitteet. Siinä missä riidanalaisen päätöksen 2 artiklan d alakohdassa kantajalle määrätyn sakon perusmäärään tehtyä 90 prosentin korotusta voidaan perustella tehokkaamman rikkomista ehkäisevän vaikutuksen tarpeella, kun otetaan huomioon sen taipumus olla piittaamatta kilpailusäännöistä, saman päätöksen 2 artiklan e alakohdassa Elf Aquitainelle määrätyn sakon perusmäärän korottaminen 70 prosentilla vastaa sakon ehkäisevän vaikutuksen varmistamisen tarpeeseen siitä syystä, että kartellin muiden jäsenten kokonaisliikevaihtoa selvästi suuremman kokonaisliikevaihtonsa takia Elf Aquitaine kykeni helpommin irrottamaan sakkonsa maksamiseen tarvittavat varat.

107 Näin ollen kantajan väite, joka koskee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, on hylättävä osittain perusteettomana ja osittain tehottomana.

108 Toiseksi on muistutettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska ainoa korotus, jonka se voi riidanalaisessa päätöksessä tehdä kantajalle määrätyn sakon perusmäärään, on kantajan mukaan 50 prosenttia, jonka komissio oli määrännyt sille neljässä vuosina 2003–2006 tehdyssä päätöksessä, että oikeuskäytännön mukaan kyseinen periaate edellyttää, että toisiinsa rinnastettavia tilanteita ei kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavalla, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella (ks. asia C-303/05, Advocaten voor de Wereld, tuomio 3.5.2007, Kok., s. I-3633, 56 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

109 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, ettei pelkästään se seikka, että komissio on aiemmassa päätöskäytännössään soveltanut tiettyä korotuskerrointa sakon perusmäärään, edellytä edellä 100 ja 101 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaan sitä, että se käsiteltävään asiaan liittyvien seikkojen vuoksi menettäisi mahdollisuuden

korottaa riidanalaisessa päätöksessä tätä määrää itselleen suuntaviivoissa vahvistamissaan rajoissa saadakseen kantajan muuttamaan kilpailunvastaista toimintaansa.

110 Näin ollen on hylättävä perusteettomana kantajan väite yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamisesta, joka johtuu kantajalle rikkomisen uusimisen perusteella määrätyn sakon perusmäärän korottamisesta 90 prosentilla.

111 Kolmanneksi on muistutettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta korottamalla sakon perusmäärää 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella, että oikeuskäytännön mukaan asioissa, joissa yhteisön toimielimillä on harkintavaltaa voidakseen toteuttaa tehtävänsä, yhteisön oikeusjärjestyksessä annettujen hallintomenettelyä koskevien takeiden noudattaminen on sitäkin tärkeämpää. Näihin takeisiin kuuluu erityisesti toimivaltaisen toimielimen velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki kyseiseen asiaan liittyvät merkitykselliset seikat (ks. vastaavasti asia C-269/90, Technische Universität München, tuomio 21.11.1991, Kok., s. I-5469, Kok. Ep. XI, s. I-485, 14 kohta; asia T-44/90, La Cinq v. komissio, tuomio 24.1.1992, Kok., s. II-1, 86 kohta ja asia T-31/99, ABB Asea Brown Boveri v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok., s. II-1881, 99 kohta).

112 Nyt käsiteltävässä asiassa on tärkeää korostaa, kuten riidanalaisen päätöksen 525–527 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio, jonka ei edellä 100 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti tarvitse soveltaa täsmällisiä matemaattisia kaavoja vahvistaessaan sakkojen määrää, on katsonut perustellusti, että sakon perusmäärään oli syytä tehdä tuntuva korotus, koska ”[kantajalle määrätyt] ensimmäiset sakot eivät saaneet sitä muuttamaan käyttäytymistään” (riidanalaisen päätöksen 525

perustelukappale). Kantaja ei myöskään ole esittänyt perusteluja eikä näyttöä sen väitteensä tueksi, jonka mukaan komissio ei ole tutkinut huolellisesti ja puolueettomasti asiaan liittyviä seikkoja voidakseen perustella kantajalle määrätyn sakon perusmäärän korottamista 90 prosentilla, kun otetaan huomioon kantajan voimakas taipumus olla piittaamatta kilpailusäännöistä.

113 Näin ollen kantaja ei ole osoittanut, että komissio on käsiteltävässä asiassa loukannut hyvän hallinnon periaatetta.

114 Tässä yhteydessä on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan sen ei kuulu kärsiä haitallisista seurauksista, jotka johtuvat huolimattomuudesta, jota komissio on sen mukaan osoittanut käsiteltävän asian tutkinnassa ja joka on saanut sen soveltamaan asiassa suuntaviivoja, joissa lähtökohtaisesti määrätään ankarat seuraamukset rikkomisen uusimisesta. Yhtäältä kantaja ei nimittäin esitä perusteluja eikä näyttöä, jotka osoittaisivat, ettei komissio ole tutkinut käsiteltävää asiaa kohtuullisessa ajassa. Toisaalta on niin, että koska unionin kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa politiikkansa tarpeita vastaavaksi (ks. edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 210–212 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), sitä ei voida moittia siitä, että määritelläkseen sakon perusmäärään rikkomisen uusimisen perusteella tehtävän korotuksen määrän se on tukeutunut suuntaviivoihin, joiden sovellettavuutta käsiteltävän asian tosiseikkoihin kantaja ei kiistä.

115 Näin ollen kantajan kolmas väite ja toinen kanneperuste kokonaisuudessaan on hylättävä perusteettomina.

b) Kolmas kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kantajan sakkoa alennettu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella

Asianosaisten lausumat

116 Kantaja väittää lähinnä, että komissio on tehnyt virheen, koska se ei ole alentanut kantajalle määrättyä sakkoa 30–50 prosentilla vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella. Kantaja on kertomansa mukaan yhtäältä ollut järjestyksessä toinen yritys, joka on toimittanut komissiolle 18.10.2004 kyseiseen tiedonantoon perustuvan hakemuksen. Toisaalta sen komissiolle toimittamilla tiedoilla on sen mukaan merkittävä lisäarvo, kun otetaan huomioon komission asiakirja-aineistoon tuolloin sisältyneet tiedot.

117 Ensiksi kantaja huomauttaa, että komission riidanalaisessa päätöksessä valitsema lähestymistapa on ristiriidassa sen vetyperoksidia koskevassa päätöksessä omaksuman, tiukasti aikajärjestystä noudattavan tulkinnan kanssa. Viimeksi mainitussa päätöksessä komissio myönsi kantajan mukaan yritykselle, joka jätti toisena vuoden 2002 yhteistyötiedonantoon perustuvan hakemuksen, 40 prosentin alennuksen sakosta siitä huolimatta, että sen toimittamat tiedot olivat vähäisiä.

118 Toiseksi kantaja väittää, että komissio pystyi sen toimittamien tietojen avulla vahvistamaan ne tiedot, jotka oli esitetty ainoastaan EKA:n hakemuksessa sakoista vapauttamiseksi. Kantajan mukaan komissio on siten katsonut riidanalaisen päätöksen 565–577 kohdassa virheellisesti, ettei kantajan toimittamilla tiedoilla ollut merkittävää lisäarvoa, koska niiden avulla voitiin ainoastaan vahvistaa komission käytössä jo olleet tiedot, joita sille olivat toimittaneet yhtäältä EKA hakemuksessaan sakoista

vapauttamiseksi ja toisaalta Finnish Chemicals komission 10.9.2004 esittämään tietopyyntöön antamassaan vastauksessa.

119 Kantaja huomauttaa ensinnäkin, että komission 10.9.2004 esittämään tietopyyntöön antamassaan vastauksessa Finnish Chemicals vastasi pelkästään organisaatiotaan koskeviin kysymyksiin ja vahvisti EKA:n luettelemien kokousten pitämisen sekä näiden kokousten osanottajien nimet. Kantajan mukaan Finnish Chemicals ei kuitenkaan täsmentänyt kokousten tarkoitusta eikä vahvistanut EKA:n toimittamia tietoja, joiden mukaan natriumkloraattimarkkinoilla oli olemassa kartelli.

120 Kantaja väittää toisekseen, että se oli ensimmäinen yritys, joka vahvisti EKA:n lausumat ja erityisesti seuraavat viisi tietoa. Kantaja kertoo aluksi vahvistaneensa, että 1990-luvulla oli perustettu asiakkaiden ja myyntimäärien jakamista koskeva järjestelmä ja että se oli päättynyt vuoden 2000 alussa. Edelleen kantaja vahvisti EKA:n suullisen sakoista vapauttamista koskevan hakemuksen, jonka mukaan oli olemassa korvausjärjestelmä, joka silloin, kun kartellin jäsenelle myönnettyjen myyntimäärien ja kyseisen jäsenen myynnin välinen erotus oli positiivinen, antoi vahinkoa kärsineille valmistajille mahdollisuuden nostaa myyntimääriään seuraavana vuonna. Kertomansa mukaan kantaja myös täsmensi, että järjestelmässä oli tehty kolme onnistunutta hinnankorotusta. Lisäksi se toimitti lukuisia tietoja kartellin jäsenten välisestä kiistasta, joka koski MODO-nimistä asiakasta. Lopuksi kantaja totesi kartellin päättyneen vuonna 2000 kilpailuoikeuden noudattamista koskevien ohjelmien käyttöönoton jälkeen.

121 Kantajan mukaan edellä esitetystä ilmenee yhtäältä, että komissio on sen toimittamien tietojen avulla voinut vahvistaa EKA:n toimittamat tiedot, joita Finnish Chemicals ei ollut vahvistanut komission tietopyyntöön 10.9.2004 antamassaan vastauksessa, ja täydentää niitä siltä osin kuin ne koskevat kartellin luonnetta, kestoa ja toimintatapaa sekä sen vaikutuksia natriumkloraattimarkkinoihin.

122 Toisaalta kantaja toteaa, että sen toimittamilla tiedoilla on merkittävä lisäarvo, koska kuvailemalla rikkomista samankaltaisin sanamuodoin kuin EKA se on antanut tilaisuuden vahvistaa kartellia koskevat olennaiset seikat ja parantaa komission mahdollisuuksia näyttää rikkominen toteen. Kantajan mukaan EKA:n hakemuksella sakoista vapauttamiseksi olisi erikseen tarkasteltuna ollut ainoastaan vähäinen todistusarvo, koska – kuten kyseinen yritys suullisessa hakemuksessaan sakoista vapauttamiseksi myöntää – sen toimittamia tietoja ei aina ole voitu tarkistaa, joten muut kartellin jäsenet olisivat voineet kiistää ne. Kuten komissio on kantajan mukaan useissa muissa päätöksissä katsonut, pelkkä komission hallussa jo olevien tietojen vahvistaminen riittää perusteeksi sakon alentamiselle vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella.

123 Kolmanneksi kantaja väittää, että sen komissiolle toimittamista tiedoista on käynyt ilmi muutamia uusia seikkoja, jotka eivät aiemmin olleet komission tiedossa ja jotka ovat siten parantaneet tuntuvasti tämän mahdollisuuksia näyttää kyseessä olevat tosiseikat toteen. Tässä yhteydessä kantaja huomauttaa myös, että oikeuskäytännön mukaan komissio ei voi asettaa jonkin yrityksen toimittamia asiakirjoja etusijalle toisen yrityksen aiemmin toimittamien asiakirjojen kustannuksella ja että yrityksen toimittamien tietojen lisäarvon arviointi ei voi riippua siitä, päättääkö komissio hyödyntää näitä tietoja vai ei.

124 Kantaja on – kuten se on vastauksena väitetiedoksiantoon esittämiensä huomautusten 210 ja 211 kohdassa todennut – ensinnäkin ilmoittanut komissiolle sellaisen asiakirjan olemassaolosta, johon on viitattu riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleessa, josta kantaja ei ole säilyttänyt jäljennöstä ja jossa eritellään kunkin yhteisen asiakkaan osalta ne myyntimäärät, jotka kullakin natriumkloraatin valmistajalla oli lupa toimittaa niille markkinoiden jakamista koskevan sopimuksen mukaisesti. Tällaisen asiakirjan olemassaolo on kantajan mukaan osoitus kartellin organisoitumisasteesta.

125 Vastauksena väitetiedoksiantoon esittämiensä huomautusten mukaan kantaja on toisekseen ollut ensimmäinen yritys, joka nimesi ne mannereurooppalaiset asiakkaat, joiden osalta myyntimäärät oli jaettu natriumkloraatin valmistajien kesken. Se katsoo näin ollen, että komissio olisi voinut näiden tietojen perusteella arvioida kartellin maantieteellisen laajuuden ja siten niiden pohjalta olisi voitu esittää tietopyyntöjä sen varmistamiseksi, että hinnankorotukset oli pantu täytäntöön. Kantaja täsmentää, että EKA oli nimennyt aiemmin ainoastaan kaksi kantajan edustajan L:n nimeämistä yhdeksästä asiakkaasta, toisin kuin komissio väittää.

126 Neljänneksi kantaja väittää ensinnäkin, että riidanalaisen päätöksen sanamuoto osoittaa komission tukeutuneen useisiin sen toimittamiin tietoihin todetakseen rikkomisen olemassaolon ja vahvistaakseen jotkin muista lähteistä saamansa tiedot. Kantaja viittaa tässä yhteydessä riidanalaisen päätöksen 76, 98, 207, 254, 273 ja 284 perustelukappaleeseen sekä alaviitteisiin 116, 118, 142, 259, 305, 325 ja 337.

127 Sen jälkeen kantaja täsmentää, että – toisin kuin komissio väittää – riidanalaisen päätöksen 254 perustelukappaleessa ei käsitellä kokousta, joka väitetysti pidettiin keväällä 2000 ja jonka olemassaoloa on ollut mahdotonta vahvistaa, vaan Finnish Chemicalsin kanssa vuonna 1999 pidettyä kokousta, jonka aikana mainittu yritys ilmoitti kantajan mukaan ”olevansa MODO-nimisen [asiakkaan] yksinomainen toimittaja emoyhtiönsä MODO:n kanssa tekemän sopimuksen [perusteella], ja rikkoi siten EKA:n, Finnish Chemicalsin ja [kantajan] välillä kyseisestä asiakkaasta tehtyä sopimusta”.

128 Komissio kiistää kantajan väitteet.

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

129 Vuoden 2002 yhteistyötiedonannossa komissio määritteli ne edellytykset, joiden mukaisesti komission kanssa kartellitutkimuksissa yhteistyötä tekevät yritykset voidaan vapauttaa sakoista tai ne voivat saada alennusta sen sakon määrästä, joka niiden olisi pitänyt maksaa.

130 Vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 20 kohdan mukaan ”yritykset, jotka eivät täytä [sakoista vapauttamisen] edellytyksiä, voivat saada lievennystä sakkoihin, jotka olisi määrätty muussa tapauksessa”.

131 Vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 21 kohdan mukaan ”[sakkojen lieventämiseksi tiedonannon 20 kohdan perusteella] yrityksen on toimitettava komissiolle epäillystä kilpailusääntöjen rikkomisesta todisteita, joilla on merkittävää lisäarvoa suhteessa komission hallussa jo oleviin todisteisiin, ja sen on lopetettava osallistumisensa epäiltyyn kilpailusääntöjen rikkomiseen viimeistään siinä vaiheessa, kun se toimittaa todisteet”.

132 Vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 23 kohdan b alakohdan ensimmäisessä alakohdassa on määrätty kolme vaihteluväliä, joiden mukaisesti sakkoja alennetaan. Yrityksellä, joka ensimmäisenä täyttää tiedonannon 21 kohdan mukaiset edellytykset, on oikeus 30–50 prosentin alennukseen sakosta, toisella yrityksellä 20–30 prosentin alennukseen ja seuraavilla yrityksillä enintään 20 prosentin alennukseen sakosta.

133 Vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 23 kohdan b alakohdan toisessa alakohdassa todetaan, että ”sakkojen lievennyksen tason ratkaisemiseksi kussakin näistä ryhmistä komissio ottaa huomioon sen, minä ajankohtana [tiedonannon] 21 kohdan mukaiset edellytykset täyttävät todisteet toimitettiin ja missä määrin ne sisälsivät lisäarvoa” ja että ”komissio voi myös ottaa huomioon yrityksen todisteiden toimittamispäivän jälkeisen yhteistyön laajuuden ja jatkuvuuden”.

134 Oikeuskäytännön mukaan komissiolla on sakkojen laskentatavassa laaja harkintavalta, ja se voi ottaa tässä yhteydessä huomioon lukuisia tekijöitä, joihin kuuluu kyseessä olevien yritysten yhteistyö komission yksiköiden toteuttaman tutkimuksen aikana. Komission on tässä yhteydessä suoritettava monimutkaisia tosiseikkoja koskevia arvioita, kuten arvioita, jotka koskevat mainittujen yritysten yhteistyötä (asia C-328/05 P, SGL Carbon v. komissio, tuomio 10.5.2007, Kok., s. I-3921, 81 kohta ja edellä 63 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Gütermann ja Zwicky v. komissio, tuomion 219 kohta).

135 Kun kyse on kartellin jäsenten tekemän yhteistyön arvioinnista, ainoastaan komission tekemä ilmeinen arviointivirhe voi olla arvostelun kohteena, koska komissiolla on laaja harkintavalta, kun se arvioi yrityksen yhteistyön laatua ja hyödyllisyyttä muun muassa suhteessa muiden yritysten myötävaikutukseen asian selvittämisessä (edellä 134 kohdassa mainittu asia SGL Carbon v. komissio, tuomion 88 kohta). On myös muistettava, että vaikka komission on perusteltava ne syyt, joiden nojalla se katsoo, että yritysten yhteistyötä koskevan tiedonannon puitteissa toimittamat seikat merkitsevät myötävaikutusta, joka oikeuttaa tai ei oikeuta määrättävän sakon alentamiseen, on sitä vastoin yritysten, jotka haluavat riitauttaa komission tältä osin tekemän päätöksen, tehtävänä osoittaa, että komissio ei olisi ilman tällaisia yritysten vapaaehtoisesti toimittamia tietoja voinut näyttää toteen kilpailusääntöjen rikkomisen olennaista osaa ja siis tehdä päätöstä, jossa määrätään sakkoja (edellä 100 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Erste Group Bank ym. v. komissio, tuomion 297 kohta).

136 Lisäksi sakkojen alentaminen kilpailulainsäädännön rikkomiseen osallistuneiden yritysten komission kanssa tekemän yhteistyön vuoksi perustuu näkemykseen siitä, että tällainen yhteistyö helpottaa komission tehtävää sen pyrkiessä toteamaan rikkomisen olemassaolon ja – tarvittaessa – saamaan sen loppumaan (edellä 101 kohdassa mainittu asia Dansk Rørindustri ym. v. komissio, tuomion 399 kohta ja asia T-338/94, Finnboard v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok., s. II-1617, 363 kohta). Kun alennuksen olemassaolon syy otetaan huomioon, komissio ei voi sivuuttaa annettujen tietojen hyödyllisyyttä, jota on välttämättä tarkasteltava suhteessa sen hallussa jo oleviin todisteisiin (edellä 63 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Gütermann ja Zwicky v. komissio, tuomion 220 kohta).

137 Oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että kun yritys yhteistyön puitteissa pelkästään vahvistaa – epätäsmällisemmin eikä yhtä nimenomaisesti – tietyt sellaisista tiedoista, jotka jokin toinen yritys on jo toimittanut ollakseen yhteistyössä komission kanssa, sen yhteistyön asteen – vaikka siitä saattaa olla komissiolle tiettyä hyötyä – ei voida katsoa olevan rinnastettavissa nämä tiedot ensimmäisenä toimittaneen yrityksen yhteistyön asteeseen. Lausunto, jossa pelkästään tietyssä määrin vahvistetaan komissiolla jo oleva lausunto, ei nimittäin helpota komission tehtävää merkittävästi eikä siten siinä määrin, että sen vuoksi olisi perusteltua alentaa sakkoa yhteistyön perusteella (ks. vastaavasti asia T-44/00, Mannesmannröhren-Werke v. komissio, tuomio 8.7.2004, Kok., s. II-2223, 301 kohta; edellä 51 kohdassa mainittu asia Danone, tuomion 455 kohta ja edellä 63 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Gütermann ja Zwicky v. komissio, tuomion 222 kohta).

138 Sakkoa ei myöskään voida alentaa sen perusteella, että yritys on tehnyt asian tutkinnassa yhteistyötä, silloin, kun kyseinen yhteistyö ei ole mennyt pitemmälle kuin yritykselle asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan nojalla kuuluvista velvollisuuksista on seurannut (asia T-12/89, Solvay v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok., s. II-907, 341 ja 342 kohta sekä edellä 51 kohdassa mainittu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa Danone antama tuomio, 451 kohta).

139 Nyt käsiteltävässä asiassa on aluksi todettava yhtäältä olevan riidatonta, kuten riidanalaisen päätöksen 561 perustelukappaleesta ilmenee, että kantaja oli EKA:n jälkeen toinen yritys, joka esitti vuoden 2002 yhteistyötiedonantoon perustuvan hakemuksen. Toisaalta, kuten komissio on riidanalaisen päätöksen 565 perustelukappaleessa todennut, ainoastaan komission 10.9.2004 esittämään tietopyyntöön 18.10.2004 annetun vastauksen 3 kohdan sisältämät tiedot (jäljempänä kantajan vastaus) ovat luonteeltaan sellaisia, että ne ylittävät pelkän kantajan velvoitteen vastata komission sille asetuksen N:o 1/2003 18 artiklan nojalla esittämään tietopyyntöön, mitä kantaja ei kiistä. Kantajan vastauksen 3 kohdan sisältämät tiedot, jotka koskevat kantajan ja sen työntekijän L:n välillä 24.9.2004 käytyä keskustelua, liittyvät suoraan kyseessä olevaa rikkomista koskeviin seikkoihin.

140 Niitä neljää väitettä, jotka kantaja esittää selvittääkseen, onko komissio tehnyt ilmeisen arviointivirheen katsoessaan, ettei kantajan sille toimittamilla tiedoilla ole merkittävää lisäarvoa eivätkä ne siten oikeuta alentamaan sille määrätyn sakon määrää 30–50 prosentilla, on siis tutkittava pelkästään kantajan vastauksen 3 kohdan sisältämien tietojen perusteella.

141 Ensiksi on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt riidanalaisessa päätöksessä alentaa sen sakkoa, kuten se oli tehnyt vetyperoksidia koskevassa päätöksessä siitä huolimatta, että tiedot, joita kantaja oli toimittanut kyseessä olevasta kartellista viimeksi mainitussa päätöksessä, olivat vähäiset. Paitsi että komission on oman aiemman päätöskäytäntönsä sijasta tutkittava vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella, oikeuttaako jonkin yrityksen tekemä yhteistyö sakkojen alentamiseen, kantajan väitteen perusteella ei nimittäin voida osoittaa, että sen toimittamilla tiedoilla olisi merkittävä lisäarvo käsiteltävän asian olosuhteissa,

kun otetaan huomioon todisteet, joita komissiolla oli hallussaan ajankohtana, jolloin kantaja jätti mainittuun tiedonantoon perustuvan hakemuksensa.

142 Toiseksi on tutkittava sen kantajan väitteen yhteydessä, jonka mukaan se vahvisti ensimmäisenä EKA:n suullisessa sakoista vapauttamista koskevassa hakemuksessa toimittamat tiedot, ne viisi tietoa, joiden se väittää tuovan merkittävää lisäarvoa komissiolle.

143 Kun tarkastellaan ensinnäkin sitä, että kantaja on ilmoittanut komissiolle, että ”tietyt natriumkloraatin valmistajat [olivat] perustaneet [vuoden] 1993 lopussa asiakkaiden ja myyntimäärien jakamista koskevan järjestelmän”, komissio on riidanalaisen päätöksen 569 perustelukappaleessa todennut, että ”[kantaja oli] vahvistanut järjestelmän olemassaolon yleisin sanamuodoin, mutta ei [ollut] toimittanut siltä ajankohdalta, jota tosiseikat koskevat, mitään kirjallisia todisteita, joiden perusteella olisi voitu parantaa mahdollisuuksia näyttää toteen kyseessä olevat tosiseikat”. Tästä on todettava, että komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla voisi olla merkittävää lisäarvoa. Paitsi että EKA:n suullisesta hakemuksesta sakoista vapauttamiseksi ilmenee, että se oli jo ilmoittanut komissiolle tällaisesta järjestelmästä, kantaja ei nimittäin ole esittänyt tämän tiedon tueksi kirjallisia todisteita eikä tehnyt lisätarkennuksia edellä mainittua myyntimäärien ja asiakkaiden jakamista koskeviin päivämääriin, paikkoihin, sääntöihin ja määriin. Näin ollen edellä 137 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti pelkästään sitä, että kantaja on suullisessa lausunnossaan vahvistanut myyntimäärien ja asiakkaiden jakamisen olemassaolon, ei voida pitää merkittävänä lisäarvona.

144 Kantajan toimittamasta tiedosta, jonka mukaan vahinkoa kärsineillä valmistajilla oli olemassa keskinäinen korvausjärjestelmä, joka antoi niille mahdollisuuden lisätä myyntimääriään seuraavana vuonna, on toisekseen muistutettava, että komissio on – kuten edellä 143 kohdassa on mainittu – riidanalaisen päätöksen 569 perustelukappaleessa todennut, että ”[se] o[li] jo saanut nämä tiedot natriumkloraattimarkkinoiden

jakamista koskevan järjestelmän osalta EKA:n suullisen lausunnon yhteydessä" ja että "[kantaja] o[li] vahvistanut järjestelmän olemassaolon yleisin sanamuodoin, mutta ei [ollut] toimittanut siltä ajankohdalta, jota tosiseikat koskevat, mitään kirjallisia todisteita, joiden perusteella olisi voitu parantaa komission mahdollisuuksia näyttää toteen kyseessä olevat tosiseikat". Tästä on todettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla olisi merkittävää lisäarvoa. Paitsi että EKA:n suullisesta hakemuksesta sakoista vapauttamiseksi ilmenee, että se oli jo ilmoittanut komissiolle tietyissä jäsenvaltioissa perustetusta korvausjärjestelmästä, kantaja ei nimittäin ole toimittanut kirjallisia todisteita osoittaakseen järjestelmän olemassaolon eikä tehnyt suullisessa lausunnossaan tarkennuksia järjestelmää koskeviin päivämääriin, paikkoihin ja sääntöihin.

145 Siitä seikasta, että kantaja oli ilmoittanut komissiolle kolmesta onnistuneesta hinnankorotuksesta, komissio totesi lisäksi riidanalaisen päätöksen 572 perustelukappaleessa, että "vuosina 1993, 1994 ja 1995 tehtyjen hinnankorotusten osalta [L] vahvisti erittäin yleisin sanamuodoin EKA:n jo toimittamat tiedot tekemättä vapaaehtoisesti muita tarkennuksia kyseessä oleviin menettelyihin". Tästä on todettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla voisi olla merkittävää lisäarvoa. Paitsi että EKA:n suullisesta hakemuksesta sakoista vapauttamiseksi ilmenee, että se oli jo toimittanut komissiolle seikkaperäisiä tietoja näiden hinnankorotusten aikavälistä, määrästä ja mekanismista, kantaja ei nimittäin ole esittänyt väitteidensä tueksi todisteita eikä lisätietoja niiden todisteiden ja tietojen lisäksi, joita komissiolla jo oli hallussaan, joten se ei ole helpottanut merkittävästi komission tehtävää edellä 137 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

146 Kun tarkasteluun otetaan "lukuisat tiedot kartellin jäsenten välisestä kiistasta", joka johtui MODO-nimisen asiakkaan päätöksestä olla enää tekemättä hankintoja kantajalta vuoden 1998 puolivälistä lähtien, sekä sen seurauksena vuoden 1999 aikana ja keväällä 2000 pidetyistä kokouksista, joista kantaja ilmoitti komissiolle, on lisäksi todettava, että komissio toteaa nimenomaan riidanalaisen päätöksen 573 perustelukappaleessa, että "[L] on lausunnoissaan vahvistanut EKA:n ja Finnish Chemicalsin

lausuntojen pääkohdat, mutta – – ei ole tuonut esiin uusia seikkoja tai lisätodisteita, jotka parantaisivat merkittävästi komission mahdollisuuksia näyttää toteen kyseessä olevat tosiseikat". Tästä on huomautettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla olisi merkittävää lisäarvoa. Paitsi että EKA oli ilmoittanut komissiolle suullisessa hakemuksessaan sakoista vapauttamiseksi kartellin jäsenten välisestä kiistasta, joka koski MODO-nimistä asiakasta, on nimittäin todettava, ettei kantaja ole toimittanut väitteidensä tueksi todisteita eikä tarkennuksia, joiden avulla komissio olisi voinut todistaa ne rikkomista koskevat seikat, jotka sen on täytynyt näyttää toteen Finnish Chemicalsin toimittamien asiakirjojen perusteella, kuten riidanalaisen päätöksen 215 ja 216 perustelukappaleesta yksiselitteisesti ilmenee.

147 Lisäksi komissio toteaa kantajan antamasta tiedosta, jonka mukaan kartelli päättyi vuoden 2000 puolivälissä kilpailuoikeuden noudattamista koskevien ohjelmien käyttöönoton jälkeen, riidanalaisen päätöksen 575 perustelukappaleessa, että "[L] vahvisti ainoastaan EKA:n lausunnon, joka koski [kilpailusääntöjen noudattamista koskevien] ohjelmien käyttöönoton vaikutusta, eikä esittänyt tältä osin uusia todisteita". Tästä on todettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla olisi merkittävää lisäarvoa. Paitsi että tämä ainoa tieto on epätarkka sen täsmällisen päivämäärän osalta, jonka komissio on ottanut huomioon todetakseen rikkomisen päättymisen, eli 9.2.2000 (ks. riidanalaisen päätöksen 1 artiklan e alakohta), pelkkä kantajan suullinen vahvistus tälle tiedolle, joka komissiolla jo oli hallussaan, ei nimittäin helpottanut sen tehtävää merkittävästi edellä 137 kohdassa mainitussa oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla.

148 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kantajan väite, jonka mukaan sen komissiolle toimittamilla tiedoilla, jotka tukivat komission hallussa jo olevia tietoja, oli merkittävä lisäarvo.

149 Kolmanneksi on tutkittava sen kantajan väitteen yhteydessä, jonka mukaan tietyistä sen komissiolle toimittamista tiedoista kävi ilmi uusia seikkoja, joita tällä ei ennestään ollut tiedossaan ja jotka siten paransivat tuntuvasti sen mahdollisuuksia näyttää toteen kyseessä olevat tosiseikat, ne kaksi tietoa, joihin kantaja vetoaa tämän väitteen tueksi.

150 Siitä seikasta, että kantaja on ilmoittanut komissiolle sellaisen luettelon olemassaolosta, jota se ei ole säilyttänyt ja jossa on sen mukaan ilmoitettu tarkasti ne myyntimäärät, joita kartellin jäsenet kullekin niiden yhteisistä asiakkaista toimittivat, on aluksi todettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä jättäessään alentamatta sakkoa tällä perusteella. Koska kantaja ei ole toimittanut komissiolle mainittua luetteloa, se ei näet voinut tällaisten tietojen avulla näyttää toteen kyseessä olevan rikkomisen muodostavia seikkoja, kuten komissio on riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleessa todennut.

151 Siitä seikasta, että kantaja oli ensimmäinen yritys, joka nimesi ne mannereurooppalaiset asiakkaat, joiden osalta myyntimäärät jaettiin, mikä kantajan mukaan antoi komissiolle mahdollisuuden arvioida kartellin maantieteellisen laajuuden ja minkä pohjalta se pystyi esittämään tietopyyntöjä, on lisäksi todettava, että vaikka komissio ei nimenomaisesti ottanut kantaa tähän väitteeseen riidanalaisessa päätöksessä, se kuitenkin totesi kyseisen päätöksen 576 perustelukappaleessa muun muassa, että ”yleisesti ottaen [kantajan] toimittamien tietojen määrää ja laatua on pidettävä vähäisenä” ja että ”vaikka [kantaja] on pystynyt vahvistamaan tietyt kartellin toimintaan liittyvät näkökohdat hyvin yleisluonteisesti, se ei ole tehnyt sitä tavalla, joka voisi parantaa tuntuvasti komission mahdollisuuksia näyttää rikkominen toteen”. Tästä on todettava, ettei komissio ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä. Vaikka kartellin kohteena olleiden yritysten nimiluettelo nimittäin täydensi EKA:n komissiolle toimittamaa luetteloa, tällaisilla tiedoilla ei kuitenkaan ollut komissiolle merkittävää lisäarvoa, koska niissä ei esitetty sen myyntimäärien jakamista koskevan järjestelmän, jonka kohteena yritykset olivat, täytäntöönpanoon, päivämääriin ja lukuihin liittyviä yksityiskohtia. Kantajan suullisessa käsittelyssä esittämä väite, jonka mukaan komissio olisi voinut täydentää kantajan sille toimittamia tietoja esittämällä tietopyyntöjä

kartellin kohteena olleille yrityksille, ei voi muuttaa tätä päätelmää. On nimittäin todettava, että koska kantaja ei ole itse toimittanut näitä yksityiskohtaisia tietoja, joista sen on väistämättä täytynyt olla tietoinen sen vuoksi, että se oli osallistunut mainittuun jakojärjestelmään, se seikka, että komissio olisi kantajan mukaan mahdollisesti voinut vahvistaa nämä tiedot tai täydentää niitä omien tutkintavaltuuksiensa turvin, ei muuta päätelmää, jonka mukaan kantajan toimittamat tiedot eivät helpottaneet merkittävällä tavalla komission tehtävää kyseessä olevan rikkomisen muodostavien seikkojen toteamiseksi.

152 Näin ollen on hylättävä perusteettomana kantajan kolmas väite, jonka mukaan sen komissiolle toimittamilla tiedoilla, joista tämä ei ollut ennestään tietoinen, oli merkittävä lisäarvo.

153 Neljänneksi on tutkittava sen kantajan väitteen yhteydessä, jonka mukaan jo riidanalaisen päätöksen sanamuoto osoittaa, että komissio on tukeutunut useisiin tietoihin, joita kantaja oli toimittanut rikkomisen olemassaolon osoittamiseksi ja joidenkin muista lähteistä peräisin olevien tietojen vahvistamiseksi, ilmeneekö niistä riidanalaisen päätöksen perustelukappaleista, joihin kantaja viittaa ja jotka on esitetty edellä 126 kohdassa, että kantaja on tosiasiassa parantanut merkittävällä tavalla komission mahdollisuuksia näyttää toteen kyseessä olevan rikkomisen muodostavat seikat.

154 Riidanalaisen päätöksen 76 perustelukappaleesta ja siihen liittyvästä alaviitteestä nro 116 on alkuun todettava, että komissio kuvailee siinä yleisesti kartellin toimintaa, jolle oli ominaista erityisesti ”kahden- tai monenvälisiin kokouksiin ja puhelinkeskusteluihin perustunut tiivis yhteydenpito, joka ei kuitenkaan noudattanut erityistä kaavaa”. Komissio lisää, että ”[kantajan] mukaan luettelo yhteisistä asiakkaista ja

myyntimääristä, joita kullakin kartelliin kuuluvalla natriumkloraatin valmistajalla oli lupa niille toimittaa, oli laadittu heti kartellin alussa" ja että "[kantaja] ei kuitenkaan ole esittänyt kyseessä olevaa luetteloa komissiolle". Tästä on siis todettava, että samoista syistä kuin edellä 144 ja 150 kohdassa on esitetty, tällä tiedolla, josta komissio on nimenomaisesti todennut, ettei kantaja ollut esittänyt siitä konkreettista näyttöä, ei ollut merkittävää lisäarvoa. Komissio ei siis ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että tällä tiedolla olisi sellaista arvoa.

155 Lisäksi komissio toteaa riidanalaisen päätöksen alaviitteestä nro 118, että kantaja "on vahvistanut [EKA:n suulliset lausunnot, jotka koskevat] EKA:n kuvaileman markkinoiden jakojärjestelmän ja korvausjärjestelmän olemassaoloa". Tässä yhteydessä on muistettava, että vaikka kantaja on vahvistanut tällaisen kilpailunvastaisen käytännön olemassaolon, pelkästään tämä tieto ei ole sinänsä riittävä, jotta komissio voisi näyttää toteen rikkomisen muodostavat seikat. Näin ollen on niin, että samoista syistä kuin edellä 144 kohdassa on esitetty, ei voida katsoa, että pelkästään tällä tiedolla, josta komissio jo oli tietoinen, olisi merkittävää lisäarvoa.

156 Riidanalaisen päätöksen 98 perustelukappaleesta ja siihen liittyvästä alaviitteestä nro 142 komissio toteaa nimenomaisesti, että "EKA ilmoittaa myös, että vuoden 1995 tienoilla päätettiin yhdessä Finnish Chemicalsin ja [kantajan] kanssa 'tehdä merkittävä hinnankorotus, joka toimi' Portugalin osalta ottaen huomioon escudon arvon aleneminen", että "EKA:n esittämät todisteet osoittavat, että vuonna 1995 yritys nosti portugalilaisilta asiakkailta perimiään hintoja 31 prosenttia ja 44 prosenttia vuoden 1993 hintoihin nähden" ja että "[kantaja] ilmoittaa myös vuonna 1995 tehdystä onnistuneesta hinnankorotuksesta". Riidanalaisen päätöksen tekstistä ilmenee siis, että tästä vuonna 1995 tehdystä hinnankorotuksesta päätettiin EKA:n suullisesti antamien tietojen ja sen toimittamien asiakirjojen perusteella, mitä kantaja ei kiistä. Vaikka kantajan suullisesti toimittamat tiedot vahvistavat EKA:n tiedot, niillä ei edellä

137 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti voida näin ollen katsoa olevan merkittävää lisäarvoa, koska EKA oli toimittanut ne jo aikaisemmin eikä kantaja esittänyt lisätietoja mainitusta hinnankorotuksesta.

157 Lisäksi komissio toteaa riidanalaisen päätöksen 207 perustelukappaleesta ja siihen liittyvästä alaviitteestä nro 259 päätöksessä, että ”on huomattava, että niiden Finnish Chemicalsin ja [kantajan] käymien keskustelujen yhteydessä, jotka koskivat MODO-nimistä [asiakasta], [L] soitti [B]:lle (Finnish Chemicalsin ranskalaisen maahantuojan Quadrimexin edustaja) keskustellakseen [kantajan] menettämistä määristä” ja että ”näissä 2. ja 5.10.1998 käydyissä puhelinkeskusteluissa [L] moitti skandinaavien hyökkäävyyttä ja vaati [kantajalle] määrällistä korvausta”. Riidanalaisen päätöksen alaviitteessä nro 257 mainituista asiakirjoista ja saman päätöksen 4.3.1.20 kohdasta, joka on otsikoitu ”1998 – MODO-nimistä asiakasta koskeva kiista”, ilmenee, että voidakseen määritellä täsmällisesti toimituksia MODO:lle koskeneen kilpailijoiden välisen yhteydenpidon, näiden yhteydenottojen ajankohdat ja jaetut määrät komissio on tukeutunut kokonaan Finnish Chemicalsin sille toimittamiin tarkkoihin tietoihin. Komissio ei siis ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että kantajan tässä yhteydessä toimittamilla tiedoilla olisi merkittävä lisäarvo.

158 Riidanalaisen päätöksen 254 perustelukappaleesta ja siihen liittyvästä alaviitteestä nro 305 komissio toteaa päätöksessä lisäksi kantajan ilmoittaneen, että ”[L] uskoo muistavansa Finnish Chemicalsin ja [kantajan] välisen kokouksen, jossa pyrittiin selvittämään, miksi MODO:ta koskevia jakosääntöjä ei enää noudatettu” ja että ”tässä kokouksessa, joka [L]:n mielestä pidettiin vuoden 1999 ensimmäisellä vuosineljänneksellä Suomessa, Finnish Chemicals ilmoitti, että siitä oli tullut [MODO]:n yksinomainen toimittaja sen sopimuksen johdosta, jonka sen emoyhtiö oli tehnyt

MODO:n kanssa, ja rikkoi siten EKA:n, Finnish Chemicalsin ja [kantajan] tämän asiakkaan osalta voimassa olevan sopimuksen". Tästä on todettava, että riidanalaisen päätöksen 255 perustelukappaleessa komissio toteaa lisäksi, että "kun MODO:n ja Finnish Chemicalsin välinen sopimus kuitenkin tehtiin vasta syyskuussa 1999, komissio katsoo, että [L] on sekoittanut päivämäärät ja paikat ja tarkoittaa todellisuudessa 9.11.1999 Kööpenhaminassa pidettyä kokousta". Paitsi että kantajan antamat suulliset tiedot ovat sen itsensä mukaan epävarmoja ("[L] uskoo muistavansa") mutta myös epätarkkoja, on näin ollen joka tapauksessa todettava, että komissio, joka ei suinkaan käytä näitä tietoja näyttääkseen toteen rikkomisen muodostavat seikat, toteaa nimenomaisesti riidanalaisen päätöksen 255 perustelukappaleessa, että nämä tiedot ovat virheellisiä, mitä kantaja ei myöskään kiistä. Näin ollen komissio ei ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, että näiltä tiedoilta, joita ei ollut vahvistettu, puuttui merkittävä lisäarvo.

159 Lisäksi on todettava riidanalaisen päätöksen alaviitteestä nro 325, että siinä viitataan saman päätöksen 273 perustelukappaleeseen, jossa komissio toteaa nimenomaisesti, että kantaja "on tehnyt selkoa EKA:n, Finnish Chemicalsin ja [kantajan itsensä] välillä 'keväällä 2000' pidetystä kokouksesta, jossa voidaan olettaa olevan kyse [riidanalaisen päätöksen] 283 perustelukappaleessa kuvaillusta 9.2.2000 pidetystä kokouksesta". Viimeksi mainitussa perustelukappaleessa komissio täsmentää, että 9.2.2000 pidetyn kokouksen ohella EKA "on todennut, että [se] kieltäytyi osallistumasta mihinkään uusiin keskusteluihin kilpailijoiden kanssa". Riidanalaisen päätöksen 284 perustelukappaleessa ja siihen liittyvässä alaviitteessä nro 337 komissio katsoo, että "yhteisön natriumkloraattimarkkinoilla vuonna 1999 tapahtuneet muutokset (jotka liittyvät erityisesti Finnish Chemicalsin ja MODO:n välisen toimitussopimuksen tekemiseen) ovat johtaneet natriumkloraatin valmistajien välisen yhteydenpidon päättymiseen, ja vaikka joitakin puhelinkeskusteluja ja kokouksia pidettiin vielä tammi- ja helmikuussa 2000 – –, yhteistyö ei enää palautunut tavanomaiselle tasolle, johon kuuluivat pääasiassa myyntimäärien jakamisen tähtäävät toimet". Komissio täsmentää edelleen riidanalaisen päätöksen alaviitteessä nro 337, että "EKA ja [kantaja] viittaavat omiin sisäisiin [kilpailusääntöjen noudattamista koskeviin] ohjelmiinsa, jotka EKA otti käyttöön vuonna 1999 ja kantaja vuonna 2000", kun taas "Finnish Chemicals ilmoittaa, että suhteet kilpailijoihin eivät ole enää voimassa MODO:n kanssa tehdyn sopimuksen jälkeen". Kun edellä esitetty otetaan huomioon, on korostettava, ettei komissio

ole tehnyt ilmeistä arviointivirhettä katsoessaan, ettei kantajan toimittamilla tiedoilla ole merkittävää lisäarvoa. Paitsi että sen toimittamat tiedot, joiden mukaan kartelli olisi päättynyt kilpailusääntöjen noudattamista koskevien ohjelmien käyttöönoton jälkeen, eivät ole riittävän tarkkoja sen täsmällisen päivämäärän osalta, jota komissio pitää rikkomisen päättymispäivänä, komissio on – kuten riidanalaisen päätöksen 290 perustelukappaleesta ilmenee – nimittäin voinut EKA:n esittämien täsmennysten pohjalta osoittaa, että rikkominen oli päättynyt 9.2.2000 pidettyyn ammattijärjestö CEFIC:n kokoukseen.

160 Näin ollen on hylättävä perusteettomana kantajan neljäs väite, jonka mukaan riidanalaisen päätöksen sanamuodosta ilmenee, että sen toimittamilla tiedoilla olisi merkittävää lisäarvoa, ja kolmas kanneperuste on hylättävä kokonaan.

c) Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kantajalle myönnetty sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan

161 Kantaja väittää pääasiallisesti, että komissio on tehnyt oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, koska se ei ole myöntänyt kantajalle sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan. Unionin yleinen tuomioistuin pitää asianmukaisena tutkia tämän kanneperusteen kolme osaa osittain erilaisessa järjestyksessä kuin kantaja on ne esittänyt.

Toinen osa, joka koskee oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, jotka komissio on kantajan mukaan tehnyt katsoessaan, ettei kantajan yhteistyö oikeuta alentamaan sakkoa suuntaviivoissa määrättyjen lieventävien seikkojen perusteella

– Asianosaisten lausumat

162 Kantaja väittää, että komissio on tehnyt oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, koska kantajan sakkoa ei ole alennettu lieventävien seikkojen perusteella siitä huolimatta, että suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä luetelmakohdassa määrätään tällaisesta alennuksesta. Kantajan mukaan mainitussa kohdassa, jota komissio ei voi tulkita suppeasti rajoittamalla sen soveltamista poikkeuksellisiin olosuhteisiin, määrätään nimittäin, että yritys, joka ei ole tehnyt riittävästi yhteistyötä vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella, voi saada lievennystä sakkoihin, jos se on yhtäältä tehnyt tosiasiallista yhteistyötä ja jos tämä yhteistyö on toisaalta mennyt yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle.

163 Kantaja huomauttaa ensinnäkin, että [EY] 81 artiklan 1 kohdan mukaisesta menettelystä (asia COMP/C.38.281/B.2 – Italian raakatupakka-ala) 20.10.2005 tehdyn komission päätöksen 385–398 perustelukappaleessa komissio on soveltanut suuntaviivojen 29 kohdan neljättä luetelmakohtaa, jotta se voisi alentaa lieventävien seikkojen vuoksi 50 prosentilla sellaisen yrityksen sakkoja, jolta peruutettiin sille vuoden 2002 yhteistyötiedonannon mukaisesti myönnetty ehdollinen vapautus sakoista. Erityisesti tämän päätöksen sekä muiden komission päätösten vuoksi on käsittämätöntä, että kantaja, joka ei ole kiistänyt tosiseikkoja ja joka on tehnyt yhteistyötä menettelyn ajan, ei saa alennusta sakoista lieventävien seikkojen perusteella.

164 Toisekseen kantaja väittää yhtäältä, että se on tehnyt tosiasiallista yhteistyötä komission kanssa. Paitsi että se on tutkinnan alusta lähtien myöntänyt osallisuutensa rikkomiseen, kuten ilmenee erityisesti siitä, että se on ollut järjestyksessä toinen komission kanssa yhteistyötä tehnyt yritys, se on myös toimittanut suuren määrän yksityiskohtaisia tietoja, joiden avulla on voitu täsmentää kartellin luonnetta ja kestoa, sen osallistujia ja sen toimintatapaa, kuten ilmenee sen komission tietopyyntöön 18.10.2004 antamassa vastauksessa toimittamista tiedoista.

165 Kantaja toteaa toisaalta tehneensä yhteistyötä, joka menee selvästi sen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle. Se väittää nimittäin olleensa vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella tekemästään hakemuksesta lähtien tiiviissä ja jatkuvassa yhteistyössä komission kanssa, kuten ilmenee sen komission 16.2.2007 esittämään tietopyyntöön antamista vastauksista. Siten se on paitsi luopunut oikeudesta olla todistamatta itseään vastaan myös osallistunut aktiivisesti rikkomisen olemassaolon osoittamiseen.

166 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

167 Kantaja väittää pääasiallisesti, että kun otetaan huomioon sen hallinnollisessa menettelyssä komission kanssa tekemä yhteistyö, komissio on tehnyt oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä jättäessään alentamatta sen sakkoja suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan nojalla.

168 Aluksi on korostettava, että suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä luetelmakohdassa komissio sitoutuu sen harkintavallan rajoissa, joka koskee niitä lieventäviä seikkoja, jotka sen on otettava huomioon sakkojen suuruutta määrittäessään, alentamaan sakkoja, kun ”yritys tekee komission kanssa tosiasiallista yhteistyötä, joka ylittää sakoista vapauttamista ja sakkojen lieventämistä koskevan tiedonannon soveltamisalan ja menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle”.

169 Suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan soveltamisesta ei kuitenkaan voi seurata, että vuoden 2002 yhteistyötiedonanto menettää tehokkaan vaikutuksensa. On nimittäin todettava, että vuoden 2002 yhteistyötiedonannon 1 kohdan mukaan tiedonannossa ”esitetään puitteet sellaisten komission kanssa yhteistyötä tehneiden yritysten palkitsemiselle, jotka osallistuvat tai ovat osallistuneet yhteisöön vaikuttavaan salaiseen kartelliin”. Tiedonannon sanamuodosta ja rakenteesta ilmenee siten, että yritysten sakkoja voidaan lähtökohtaisesti alentaa niiden tekemän yhteistyön perusteella vain, kun ne täyttävät kyseisen tiedonannon mukaiset tiukat edellytykset.

170 Jotta vuoden 2002 yhteistyötiedonannon tehokas vaikutus säilyisi, komissio on näin ollen ainoastaan poikkeustapauksissa velvollinen alentamaan yrityksen sakkoja suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan perusteella. Näin on erityisesti silloin, kun yrityksen tekemästä yhteistyöstä on komissiolle objektiivista hyötyä, samalla kun se menee yrityksen lakisääteisiä yhteistyövelvoitteita pitemmälle antamatta sille kuitenkaan oikeutta sakon alennukseen vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella. Tällainen hyöty on todettava, kun komissio tukeutuu lopullisessa päätöksessään todisteisiin, jotka yritys on toimittanut sille osana yhteistyötään ja joiden puuttuessa komissio ei olisi pystynyt määräämään seuraamuksia koko kyseessä olevasta rikkomisesta tai sen osasta.

171 Nyt käsiteltävässä asiassa on yhtäältä korostettava, ettei kantaja esitä väitteitä tai todisteita, jotka osoittaisivat, että ilman sen yhteistyötä komissio ei olisi voinut määrätä seuraamuksia koko riidanalaisessa päätöksessä todetusta rikkomisesta tai sen osasta. Toisaalta riidanalaisesta päätöksestä käy joka tapauksessa ilmi, että kun otetaan huomioon kantajan toimittamien tietojen epätarkkuus, paikkansapitämättömyys tai yleisluonteisuus (ks. edellä 141–159 kohta), niistä ei ollut hyötyä komissiolle, koska se tukeutui muualta kokoamiinsa todisteisiin näyttääkseen toteen rikkomisen muodostavat seikat.

172 Näin ollen kantaja ei ole osoittanut, että komissio olisi tehnyt oikeudellisen virheen tai ilmeisen arviointivirheen jättäessään alentamatta kantajan sakkoa suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan perusteella.

173 Kantajan tästä esittämät väitteet eivät muuta tätä päätelmää.

174 Kantajan väite, jonka mukaan sen sakkoa olisi pitänyt alentaa, koska se on luopunut perusoikeudesta olla todistamatta itseään vastaan, on ensinnäkin hylättävä perusteettomana. Paitsi että kantaja saattoi vapaasti tehdä yhteistyötä komission kanssa tai kiistää osallisuutensa kyseessä olevaan rikkomiseen, komissio olisi nimittäin ollut velvollinen alentamaan sen sakkoja suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan perusteella vain, jos edellä 170 kohdassa esitetyt edellytykset olisivat täyttyneet nyt käsiteltävässä asiassa.

175 Toisekseen kantajan väite, jonka mukaan komissio on muissa asioissa alentanut yritysten sakkoja niiden suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan nojalla tekemän yhteistyön takia, on hylättävä tehottomana. Koska on nimittäin tutkittava kulloisessakin tilanteessa vallitsevien olosuhteiden mukaan, olisiko komissio voinut

määrätä koko kartellille tai osalle siitä seuraamuksia ilman jonkin yrityksen tekemää yhteistyötä, tällaisella väitteellä ei ole vaikutusta edellä 172 kohdassa esitettyyn päätelmään, jonka mukaan kantaja ei ole käsiteltävässä asiassa osoittanut, että komission olisi pitänyt antaa sille sakosta alennus, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan.

176 Näin ollen neljännen kanneperusteen toinen osa on hylättävä osittain perusteettomana ja osittain tehottomana.

Ensimmäinen osa, joka koskee hyvän hallinnon periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että kantaja on jättänyt tosiseikat kiistämättä ja tehnyt yhteistyötä

– Asianosaisten lausumat

177 Kantaja väittää, että komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta. Se katsoo, että kun otetaan huomioon, että se on myöntänyt osallisuutensa rikkomiseen tutkinnan alusta lähtien ja että se ei ole kiistänyt tosiseikkoja saatuaan ilmoituksen väitetiedoksiannosta, sen olisi pitänyt saada sakosta alennus, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan.

178 Kantaja katsoo ensinnäkin, että tosiseikkojen kiistämättä jättäminen oikeuttaa sakon alentamiseen kolmesta syystä. Kiistämättä jättäminen nimittäin merkitsee, että kyseinen yritys luopuu perusoikeudesta olla todistamatta itseään vastaan ja riitauttaa muiden sakkojen alentamista tai niiden määräämättä jättämistä pyytäneiden yritysten lausunnot. Kantajan mukaan sen komission kanssa tekemä yhteistyö menee myös lakisääteistä yhteistyövelvoitetta pitemmälle. Se katsoo myös helpottavansa merkittävästi komission työtä.

179 Toisekseen kantaja huomauttaa, että tosiseikkojen kiistämättä jättämisen hyödyllisyys on tunnustettu oikeuskäytännössä. Yhtäältä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-30/05, Prym ja Prym Consumer vastaan komissio, 12.9.2007 antamassaan tuomiossa (251 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kantajan mukaan katsonut, että sakon alentaminen tosiseikkojen kiistämättä jättämisen ja yhteistyön perusteella oli oikeutettua, koska komissio pystyi kyseisen yrityksen toiminnan ansiosta toteamaan rikkomisen olemassaolon helpommin. Istunnossa kantaja on vedonnut tässä yhteydessä myös edellä 65 kohdassa mainittuun asiaan Hoechst vastaan komissio (tuomion 95 ja 97 kohta) sekä edellä 63 kohdassa mainittuihin yhdistettyihin asioihin Gütermann ja Zwicky vastaan komissio (tuomion 221 kohta). Toisaalta sen merkitys, että yritys tunnustaa tosiseikat, ilmenee myös implisiittisesti edellä 100 kohdassa mainituista yhdistetyistä asioista Tokai Carbon ym. vastaan komissio (tuomion 112, 418 ja 457 kohta).

180 Kantaja korostaa kolmanneksi, että myös komissio on tunnustanut tosiseikkojen kiistämättä jättämisen arvon aiemmassa päätöskäytännössään. Yhtäältä rikkomisen tunnustamisen olennainen arvo on kantajan mukaan vahvistettu sovintomenettelyn toteuttamisesta neuvoston asetuksen (EY) N:o 1/2003 7 ja 23 artiklan mukaisten päätösten tekemiseksi kartelliasioissa annetulla komission tiedonannolla (EUVL 2008, C 167, s. 1, 32 ja 33 kohta; jäljempänä sovintomenettelyä koskeva tiedonanto), jonka mukaan sen sakon määrää, joka yritykselle voidaan määrätä, kun se myöntää osallisuutensa kartelliin, on alennettava 10 prosenttia. Toisaalta sovintomenettelyä koskevasta tiedonannosta johtuvassa menettelyssä jatketaan komission päätöskäytäntöä, joka perustuu siihen, että sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon (EYVL 1996, C 207, s. 4;

jäljempänä vuoden 1996 yhteistyötiedonanto) D kohdan 2 alakohdan mukaisesti sakkoa alennetaan 10 prosenttia, kun yritys ei ”kiistä niiden seikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuvat”. Sitä paitsi se seikka, että vuoden 2002 yhteistyötiedonannossa ei – toisin kuin vuoden 1996 yhteistyötiedonannossa – määrätä eikä suljeta pois sitä mahdollisuutta, että sakkoa alennetaan, kun yritys ei kiistä tosiseikkoja, ei kantajan mukaan voi rajoittaa unionin yleisten oikeusperiaatteiden, kuten suhteellisuusperiaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen, ulottuvuutta.

181 Kantaja huomauttaa neljänneksi, että Saksan, Ranskan ja Yhdistyneen kuningaskunnan lainsäädännön nojalla sakon alennus voidaan myöntää yritykselle, joka pääasiallisesti joko ei kiistä tosiseikkojen paikkansapitävyyttä tai tunnustaa ne.

182 Komissio kiistää kantajan väitteet.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

183 Ensiksi kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta, kun se ei ole myöntänyt kantajalle sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan, on muistutettava, että kuten edellä 111 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, toimivaltaisella viranomaisella on hyvän hallinnon periaatteen noudattamiseksi velvollisuus tutkia huolellisesti ja puolueettomasti kaikki käsiteltävänä olevan tapauksen kannalta merkitykselliset seikat.

184 Nyt käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen 544 perustelukappaleesta ilmenee yhtäältä komission katsoneen, että ”kaikki asian tosiseikat huomioon ottaen mitkään käsiteltävään asiaan liittyvät erityisolosuhteet eivät oikeuttaneet myöntämään [kantajalle] alennusta sen tekemän tosiasiallisen yhteistyön vuoksi vuoden 2002 [yhteistyö] tiedonannon soveltamisalan ulkopuolella”. Toisaalta komissio on samassa perustelukappaleessa korostanut, että ”[vuoden 1996 yhteistyö]tiedonannosta poiketen vuoden 2002 tiedonannossa ei enää määrätty alentamaan sakkoa tosiseikkojen kiistämättä jättämisen takia, eikä komissio ole käsiteltävässä asiassa millään tavoin antanut ymmärtää, että se voisi myöntää alennuksen, joka ei kuulu [vuoden 2002 yhteistyö] tiedonannon soveltamisalaan”.

185 Näin ollen on todettava, että kantaja, joka ei esitä sellaista väitettä tai todistetta, joka osoittaisi, ettei komissio ole tutkinut huolellisesti ja puolueettomasti kantajan hallinnollisessa menettelyssä tekemää yhteistyötä, ei ole näyttänyt toteen, että komissio olisi loukannut hyvän hallinnon periaatetta.

186 Näin ollen tämä väite on hylättävä perusteettomana.

187 Toiseksi on alkuun muistutettava väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta, koska se ei ole alentanut kantajan sakkoa sen vuoksi, että kantaja ei ollut kiistänyt tosiseikkoja ja että se oli tehnyt komission kanssa yhteistyötä hallintomenettelyssä, kuten edellä 63 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, että suhteellisuusperiaate edellyttää, että komission on vahvistettava sakko suhteessa rikkomisen vakavuuden arvioimiseksi huomioon otettuihin seikkoihin ja että sen on tässä yhteydessä sovellettava näitä seikkoja johdonmukaisesti ja objektiivisesti perustellulla tavalla.

188 Nyt käsiteltävässä asiassa on korostettava, ettei kantaja osoita komission ylittäneen harkintavaltansa niiden seikkojen osalta, jotka on otettava huomioon sakon määrän määrittämisessä, sulkiessaan pois sen mahdollisuuden, että jättämällä tosiseikat kiistämättä ja tekemällä yhteistyötä hallinnollisessa menettelyssä kantaja saisi oikeuden sakon alennukseen.

189 On nimittäin ensinnäkin hylättävä tehottomana väite siitä, että komission aiemmasta päätöskäytännöstä ilmenisi, että se on alentanut niiden yritysten sakkoja, jotka olivat jättäneet tosiseikat kiistämättä ja tehneet sen kanssa yhteistyötä. Vaikka on yhtäältä selvää, että vuoden 1996 yhteistyötiedonannon D kohdan 2 alakohdassa, jota komissio on soveltanut aiemmissa päätöksissä, joissa määrätään seuraamuksia kantajan tarkoittamille kartelleille, määrätään sakon määrän alentamisesta 10–50 prosentilla sen takia, että yritys väitetiedoksiannon saatuaan ”ei kiistänyt niiden seikkojen olemassaoloa, joihin komission esittämät syytökset perustuivat”, on todettava, että mainittua tiedonantoa, joka on korvattu vuoden 2002 yhteistyötiedonannolla, ei sovelleta käsiteltävän asian tosiseikkoihin. Toisaalta – toisin kuin kantaja väittää ja kuten komissio huomauttaa – korvaamalla vuoden 1996 yhteistyötiedonannon vuoden 2002 tiedonannolla, jossa ei määrätä alentamaan sakkoa pelkästään tosiasioiden kiistämättä jättämisen perusteella, komissio on sulkenut yksiselitteisesti pois sen mahdollisuuden, että sakon alennus voitaisiin tällä perusteella myöntää vuoden 2002 yhteistyötiedonannon tai suuntaviivojen 29 kohdan neljännen luetelmakohdan yhteydessä. Komissio on nimittäin velvollinen alentamaan yrityksen sakkoa vain siinä tapauksessa, että yritys toimittaa muun muassa edellä 131 kohdassa esitetyn mukaisesti todisteita, joilla on tiedonannon 21 kohdassa tarkoitettu merkittävä lisäarvo, tai – kuten edellä 170 kohdassa on todettu – tietoja, joita ilman komissio ei olisi voinut lopullisessa päätöksessään määrätä seuraamuksia koko kyseessä olevasta rikkomisesta tai sen osasta.

190 Toisekseen on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan edellä 179 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenisi, että komissio on velvollinen

alentamaan sellaisen yrityksen sakkoa, jonka ansiosta se pystyi toteamaan rikkomisen olemassaolon helpommin erityisesti siksi, että mainittu yritys totesi nimenomaisesti jättävänsä tosiseikat kiistämättä. Tämä oikeuskäytäntö ei nimittäin kyseenalaista edellä 175 kohdassa esitettyä toteamusta, jonka mukaan kantaja ei ole nyt käsiteltävässä asiassa osoittanut, että ilman sen tekemää yhteistyötä komissio ei olisi voinut todeta kyseessä olevaa rikkomista kokonaan tai osittain. Kantajan väitteet, joiden mukaan sakon alentaminen tosiseikkojen kiistämättä jättämisen perusteella on oikeutettua siksi, että sen yhteistyö komission kanssa menee lakisääteistä yhteistyövelvoitetta pitemmälle ja että se helpottaa merkittävästi komission työtä, on myös hylättävä perusteettomina, koska sakon alentamiseen vaikuttaa ainoastaan objektiivinen hyöty, jota komissio saa yrityksen tekemästä yhteistyöstä, kuten edellä 170 kohdassa on todettu.

191 Kolmanneksi on hylättävä tehottomana kantajan väite, jonka mukaan komissio on sovintomenettelystä antamassaan tiedonannossa nimenomaan myöntänyt, että yrityksen tekemä yhteistyö on palkittava. Yhtäältä tiedonantoa, joka annettiin lähes kuukausi riidanalaisen päätöksen tekemisen jälkeen, ei nimittäin sovelleta käsiteltävän asian tosiseikkoihin, kuten komissio perustellusti toteaa kantajan sitä kiistämättä. Toisaalta on joka tapauksessa todettava, että kyseisen tiedonannon 5 kohdan nojalla komissiolla on ”laaja harkintavalta määrittäessään, missä asioissa voidaan tunnustella – – sovintoon tähtääviä keskusteluja”, ja vain siinä tapauksessa, että siihen osallistuvat yritykset täyttävät tiedonannon edellytykset, niiden sakkoa alennetaan 10 prosentilla. Näin ollen kyseisen tiedonannon nojalla on pelkästään komission – eikä yritysten – tehtävä päättää kuhunkin yksittäistapaukseen liittyvien olosuhteiden perusteella, helpottaako tähän menettelyyn turvautuminen seuraamuksen määräämistä kyseessä olevasta rikkomisesta, ja alentaa samassa yhteydessä 10 prosentilla sellaisen yrityksen sakkoa, joka täyttää tiedonannossa määrätyt edellytykset.

192 Neljänneksi on hylättävä tehottomana kantajan väite, jonka mukaan tosiseikkojen kiistämättä jättäminen oikeuttaa useiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden kansallisen

kilpailulainsäädännön nojalla alentamaan sakkoa, koska mainitut säännöt, jotka eivät sido komissiota, eivät ole merkityksellinen oikeudellinen kehys sen tutkimiseksi, onko komissio loukannut suhteellisuusperiaatetta, kun se ei ole lainkaan alentanut kantajan sakkoa sen tekemän yhteistyön perusteella.

193 Edellä esitettyjen toteamusten perusteella on hylättävä osittain tehottomana ja osittain perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta, ja näin ollen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä kokonaan.

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen, hyvän hallinnon periaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista sillä perusteella, että Aragonesasia ja kantajaa on virheellisesti kohdeltu samalla tavalla

– Asianosaisten lausumat

194 Kantaja väittää, että komissio on riidanalaisessa päätöksessä loukannut suhteellisuusperiaatetta, yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ja hyvän hallinnon periaatetta, koska yritystä, joka myöntää rikkomisen ja tekee yhteistyötä komission kanssa, on kohdeltava eri tavalla kuin yritystä, joka kiistää rikkomisen.

195 Kantaja huomauttaa, ettei se ole Aragonesasin tavoin saanut sakostaan alennusta, vaikka Aragonesas oli kiistänyt tosiseikat ilmoittamalla väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksessa, ettei se ollut osallistunut koko sisämarkkinat kattaviin sopimuksiin, että

komission esittämät todisteet olivat riittämättömät rikkomisen olemassaolon osoittamiseksi, koska ne oli toimitettu muiden yritysten vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella esittämien hakemusten yhteydessä, ja että yksikään todiste ei osoittanut, että se olisi tehnyt järjestelmällistä yhteistyötä muiden kartellin jäsenten kanssa.

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta

196 Ensiksi on todettava kantajan väitteistä, joiden mukaan komissio on loukannut hyvän hallinnon periaatetta ja suhteellisuusperiaatetta, koska se ei ole alentanut kantajan sakkoa sen tekemän yhteistyön vuoksi vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalan ulkopuolella, että se ei esitä neljännen kanneperusteen tässä osassa perusteluja väitteidensä tueksi ja että nämä väitteet ovat samoja kuin ne, jotka se on esittänyt saman kanneperusteen ensimmäisessä osassa. Näin ollen ne on hylättävä perusteettomina edellä 183–193 kohdassa esitettyjen syiden vuoksi.

197 Toiseksi on muistutettava kantajan väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, koska kantaja oli erilaisessa tilanteessa kuin tosiseikat hallinnollisessa menettelyssä kiistänyt Aragonesas, että kyseinen periaate edellyttää, kuten edellä 108 kohdassa mainitusta oikeuskäytännöstä ilmenee, ettei toisiinsa rinnastettavia tilanteita kohdella eri tavalla eikä erilaisia tilanteita samalla tavalla, ellei tällaista eroa voida objektiivisesti perustella.

198 Vaikka nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että Aragonesas kiisti tosiseikat hallinnollisessa menettelyssä (ks. riidanalaisen päätöksen 341–346 perustelukappale), kun sitä

vastoin kantaja ei kiistänyt niitä ja teki yhteistyötä komission kanssa (ks. riidanalaisen päätöksen 340 perustelukappale), nämä kaksi yritystä ovat kuitenkin toisiinsa rinnastettavissa tilanteissa, koska kumpikaan niistä ei täytä vuoden 2002 yhteistyötiedonannossa ja suuntaviivojen 29 kohdan neljännessä luetelmakohdassa määrättyjä edellytyksiä, jotka oikeuttaisivat alentamaan niiden sakkoja. Komissio on siten perustellusti kohdellut näitä kahta yritystä samalla tavalla.

199 Näin ollen on hylättävä perusteettomana kantajan väite, jonka mukaan komissio olisi loukannut yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, sekä neljännen kanneperusteen kolmas osa ja siten neljäs kanneperuste kokonaisuudessaan.

200 Edellä esitettyjen seikkojen perusteella kantajan vaatimusten ensimmäinen kohta on hylättävä perusteettomana.

B *Toissijaisesti esitetyt vaatimukset, joilla pyritään muuttamaan sakon määrää*

1. *Asianosaisten lausumat*

201 Vaatimustensa toisessa kohdassa sekä kirjelmissään kantaja pyytää unionin yleistä tuomioistuinta muuttamaan sille määrätyn sakon määrää. Tässä yhteydessä se toivoo erityisesti, että unionin yleinen tuomioistuin ensinnäkin alentaisi sakon perusmäärään rikkomisen uusimisen perusteella tehdyn korotuksen 90 prosentista 50 prosenttiin ja toiseksi alentaisi sen sakkoa 30–50 prosentilla ottamalla huomioon sen hallinnollisessa menettelyssä tekemän tiiviin yhteistyön sekä sen, ettei se ole kiistänyt tosiseikkoja.

202 Komissio kiistää kantajan vaatimukset.

2. *Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta*

203 Unionin tuomioistuinten komission kilpailuasioissa tekemiin päätöksiin kohdistamasta valvonnasta on muistutettava, että oikeuskäytännön mukaan unionin yleiselle tuomioistuimelle asetuksen N:o 1/2003 31 artiklassa EY 229 artiklan mukaisesti annettu täysi harkintavalta, joka merkitsee enemmän kuin pelkkää laillisuusvalvontaa, jota harjoitettaessa voidaan vain hylätä kumoamiskanne tai kumota kanteen kohteena oleva toimi, merkitsee sitä, että tämä tuomioistuin voi muuttaa riidanalaista toimea jopa silloin, kun sitä ei kumota, ja ottaa huomioon kaikki tosiseikat muuttaakseen esimerkiksi sakon määrää (ks. asia C-534/07 P, Prym ja Prym Consumer v. komissio, tuomio 3.9.2009, Kok., s. I-7415, 86 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

204 Unionin yleinen tuomioistuin toteaa ensinnäkin vaatimuksesta, joka koskee kantajalle määrätyn sakon perusmäärään tehdyn 90 prosentin korotuksen muuttamista, täyden harkintavaltansa mukaisesti ja ottamalla huomioon erityisesti kantajan voimakkaan taipumuksen olla piittaamatta kilpailusäännöistä, ettei mainittua korotusprosenttia ole syytä muuttaa.

205 Toisekseen unionin yleinen tuomioistuin toteaa vaatimuksesta, joka koskee kantajalle määrätyn sakon määrän muuttamista sen takia, että se ei ole kiistänyt tosiseikkoja ja että se on tehnyt yhteistyötä hallinnollisessa menettelyssä, täyden harkintavaltansa mukaisesti, että koska komissio ei ole tämän yhteistyön avulla voinut määrätä koko kartellille tai sen osalle seuraamuksia, kantajalle ei ole tarpeen myöntää sakon alennusta.

206 Koska nyt käsiteltävässä asiassa ei ilmene muita seikkoja, joiden perusteella kantajalle määrätyn sakon määrää voitaisiin muuttaa, sen vaatimusten toinen osa on näin ollen hylättävä perusteettomana.

207 Kanne on siis hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

208 Unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

UNIONIN YLEINEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Kanne hylätään.

2) Arkema France velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Pelikánová Jürimäe Soldevila Fragoso

Julistettiin Luxemburgissa 17 päivänä toukokuuta 2011.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian tausta ..... II - 2299

Menettely ja asianosaisten vaatimukset ..... II - 2308

Oikeudellinen arviointi ..... II - 2310

A Ensisijaiset vaatimukset, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen osittaista kumoamista ..... II - 2310

1. Tutkittavaksi ottaminen ..... II - 2310

a) Ensimmäinen oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan ensimmäisen vaatimuksen tutkimatta jättämistä ..... II - 2311

b) Toinen oikeudenkäyntiväite, joka koskee kantajan ensimmäisen kanneperusteen tutkimatta jättämistä ..... II - 2312

2. Asiakysymys ..... II - 2315

a) Toinen kanneperuste, joka koskee kantajalle rikkomisen uusimisen perusteella määrätyn sakon perusmäärän korottamiseen liittyviä oikeudellisia virheitä ..... II - 2315

Ensimmäinen osa, joka koskee puolustautumisoikeuksien ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sen perusteella, että peroksituotteita koskeva päätös otettiin rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon riidanalaisessa päätöksessä ..... II - 2316

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2316

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2317

Toinen osa, joka koskee ne bis in idem -periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että komissio oli jo ottanut rikkomisen uusimisen yhteydessä huomioon peroksituotteita, polypropeenia ja PVC:tä koskevat päätökset neljässä muussa päätöksessä, joissa kantajalle on määrätty seuraamuksia ..... II - 2323

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2323

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2325

Kolmas osa, joka koskee suhteellisuusperiaatteen, yhdenvertaisen kohtelun periaatteen ja hyvän hallinnon periaatteen loukkaamista sillä perusteella, että kantajalle määrätyn sakon perusmäärää on korotettu 90 prosentilla rikkomisen uusimisen perusteella ..... II - 2328

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2328

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2329

b) Kolmas kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kantajan sakkoa alennettu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon perusteella ..... II - 2336

Asianosaisten lausumat ..... II - 2336

Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2340

c) Neljäs kanneperuste, joka koskee sitä, ettei kantajalle myönnetty sakosta alennusta, joka ei kuulu vuoden 2002 yhteistyötiedonannon soveltamisalaan ..... II - 2352

Toinen osa, joka koskee oikeudellisia virheitä ja tosiseikkoja koskevia virheitä, jotka komissio on kantajan mukaan tehnyt katsoessaan, ettei kantajan yhteistyö oikeuta alentamaan sakkoa suuntaviivoissa määrättyjen lieventävien seikkojen perusteella ..... II - 2353

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2353

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2354

Ensimmäinen osa, joka koskee hyvän hallinnon periaatteen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista sillä perusteella, että kantaja on jättänyt tosiseikat kiistämättä ja tehnyt yhteistyötä ..... II - 2357

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2357

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2359

Kolmas kanneperuste, joka koskee suhteellisuusperiaatteen, hyvän hallinnon periaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista sillä perusteella, että Aragonesasia ja kantajaa on virheellisesti kohdeltu samalla tavalla ..... II - 2363

– Asianosaisten lausumat ..... II - 2363

– Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2364

B Toissijaisesti esitetyt vaatimukset, joilla pyritään muuttamaan sakon määrää ..... II - 2365

1. Asianosaisten lausumat ..... II - 2365

2. Unionin yleisen tuomioistuimen arviointi asiasta ..... II - 2366

Oikeudenkäyntikulut ..... II - 2367